	REPUBLIKA E KOSOVES REPUBLIC OF KOSOVA	AGJENCIA E SHËRBIMEVE TË NAVIGACIONIT AJROR AGENCIJA ZA VAZDUSNO NAVIGACIJSKE USLUGE AIR NAVIGATION SERVICES AGENCY
ZYRA E ARKIVES KANÇELARITUA ZHPIVA ARCHIVES OFFICE		
Nr. fq. Br. str. Pg. no.	40	Data Datum Date 01.12.23
Nr. prot. Br. prot. Prot. no.	0613	N.T LIPJAN, RKS

Plani i biznesit për periudhën 2024 - 2028

Agjencia e Shërbimeve të Navigacionit Ajror

Versioni 1.0

Data e Ver.: 30.11.2023

Përmbajtja

1.	Përmbledhje ekzekutive.....	3
2.	Objektivat kryesore.....	4
3.	Siguria	6
4.	Burimet Njerëzore.....	7
5.	Strategjia.....	8
6.	Fushat kyçe Strategjike	9
7.	Treguesit e performansës.....	15
8.	Plani Financiar i ASHNA.....	20
9.	Rreziqet dhe ndikimi në planin e biznesit.....	38
10.	Skema organizative e ASHNA-së.....	39
11.	Azhurnimi i Planit Afatgjatë të Biznesit	40

1. Përmbledhje ekzekutive

Agjencia e Shërbimeve të Navigacionit Ajror e Republikës së Kosovës (ASHNA) është agjensi shtetërore, e themeluar me Ligjin Nr. 04/L-250 për "Agjencinë e Shërbimeve të Navigacionit Ajror" (Ligji për ASHNA), me përgjegjësi për ofrimin e shërbimeve të navigacionit ajror në hapësirën ajrore të Republikës së Kosovës. Për shkak të kufizimeve që burojnë nga "statusi politik", fushëveprimi shtrihet nga niveli tokë (Ground GND) deri në lartësinë 6,250 m (Flight Level FL 205).

ASHNA veprimtarinë e saj e përkufizon në shtyllat kryesore si në vijim:

- ❖ Shërbimet e Kontrollit të Trafikut Ajror
- ❖ Shërbimet Informativë Aeronautike
- ❖ Shërbimet Meteorologjike
- ❖ Shërbimet e Komunikimit, Navigimit dhe Vëzhgimit (Survejimit)

Aktivitetet tona, nga aspekti i sigurisë dhe ekonomik rregullohen nga Autoriteti i Aviacionit Civil të Kosovës përmes ligjeve dhe akteve nënligjore vendore, si dhe rregulloreve ndërkombëtare të aviacionit civil, kryesisht të Komisionit European. ASHNA, sipas ligjit, njeh autoritetin e KFOR-it në çështjet e hapësirës ajrore dhe ruan bashkëpunim të vazhdueshëm në çështjet strategjike dhe operative.

Sipas Ligji Nr. 04/L-250 për "Agjencinë e Shërbimeve të Navigacionit Ajror", ASHNA i raporton Qeverisë së Republikës së Kosovës. Veprimtaria jonë organizohet dhe zhvillohet në Vrellë, Lipjan, përkatësisht në afërsi të Aeroportit Ndërkombëtar të Prishtinës "Adem Jashari".

Aktualisht ASHNA ka 180 nëpunës me pozita dhe funksione të miratuara, kryesisht të organizuara në dy sektorë, operativ dhe administrativ.

Gjatë vitit 2023, ASHNA ka përmbyllur dhe është në proces të përmbylljes me sukses të disa projekteve të rëndësishme kapitale, të cilat kanë treguar ndikim të menjëhershëm në ngritjen e sigurisë dhe cilësisë, si për shërbimet tona, ashtu edhe për shfrytëzuesit (kompanitë ajrore, KFOR-in ...)

1.1 Misioni

- Ofrimi i sigurtë, efektiv dhe cilësor i shërbimeve të navigacionit ajror
- Normalizimi i plotë i hapësirës ajrore të Republikës së Kosovës

1.2 Vizioni

ASHNA do të jetë konkurrese në ofrimin e shërbimeve të navigacionit ajror me efikasitetin më të lartë të kostos në rajon.

Kjo do të arrihet përmes zhvillimit të vazhdueshëm të burimeve njerëzore, moderizimit të infrastrukturës, ngritjes dhe përmirësimit të bashkëpunimit me klientët tanë dhe palët tjera të interesit.

2. Objektivat kryesore

Në këtë periudhë pesëvjeçare (2024 - 2028) që mbulohet nga ky Plan Biznesi, përveç objektivit primar, sigurisë së operimeve, ASHNA synon të arrijë tre objektiva madhore, të cilat do kenë ndikim të theksuar në përmbushjen e misionit dhe vizionit tonë si ofrues i shërbimeve të navigacionit ajror dhe njëkohësisht do mbështesnin politikat shtetërore për shtrirjen e autoritetit dhe forcimin e sovranitetit në hapësirën ajrore të Kosovës.

2.1 Normalizimi i Hapësirës Ajrore

Hapësira e ulët ajrore/hapja e rrugëve ajrore me vendet fqinje

Normalizimi i hapësirës së ulët ajrore të Kosovës ka filluar që nga viti 2014 dhe nënkupton hapjen e rrugëve ajrore dhe pikave të kordinimit midis Republikës së Kosovës dhe të gjitha vendeve fqinje (Shqipërisë, Malit të Zi dhe Serbisë), që do të shërbenin për të gjithë avionët që fluturojnë në ANP "Adem Jashari" dhe tranzit për aeroporte tjera në rajon. Rrugët e reja ajrore do ta shkurtonin kohën e fluturimit prej 15-30 minuta, zvogëlonin emetimin e gazrave të dëmshme dhe do të ulnin koston e operimit për kompanitë ajrore.

Synohet që gjatë vitit 2024 të hapen rrugët ajrore me Malin e Zi. Deri tani, janë zhvilluar dhe implementuar me sukses projektet për mbulueshmëri me radar, radio, procedura konvencionale instrumentale të fluturimit dhe PBN, si dhe janë realizuar trajnimet e nevojshme për të akomoduar nevojat e këtij objekti. Gjatë periudhës 2024 - 2028, varësisht edhe nga zhvillimet tjera që janë jashtë kapaciteteve tona të kontrollit, synohet hapja e rrugëve ajrore dhe pikave të kordinimit edhe me Serbinë.

Hapësira e lartë ajrore/menaxhimi-ofrimi i shërbimeve të navigacionit ajror

Aktualisht, shërbimet e navigacionit ajror në hapësirën e lartë ajrore të Kosovës nga FL 205 deri në FL 660 ofrohen nga Hungarocontrol. Në bashkëpunim me Qeverinë e Republikës së Kosovës, NATO-n (KFOR) dhe të gjitha palët tjera të interesit, ASHNA synon që deri në vitin 2026 të marr në menaxhim, respektivisht të ofroj shërbime të navigacionit ajror edhe në hapësirën e lartë ajrore. Ky projeksion për ASHNA-në nënkupton mesatarisht 147.000 fluturime, që mund të krijojnë të hyra vjetore rreth 6-8 milion euro.

Përveç kërkesave dhe aktiviteteve politiko - ligjore, përgaditjet për menaxhimin e hapësirës së lartë ajrore kërkojnë edhe një varg veprime tjera teknike/ investime siç janë;

- Instalimi i një sistemi të ri ATM (Në process. Përfundon në vitin 2025);
- Përgaditja e kapaciteteve njerëzore, përkatësisht rekrutimi dhe shkollimi i 24 Kontrollorëve të Trafikut Ajror në vitet 2024 – 2025;
- Trajnimi i kontrollorëve për "Area Control" (ACC) 2024-2025.

2.2 Modernizimi i sistemeve për menaxhimin e trafikut ajror

Njësia Organizative: ASHNA
Nr. Ref. /Kodi: PBP-2024-2028
Ver.: 1.0
Data e Ver.: 30.11.2023

Adresa: Agjencia e Shërbimeve të Navigacionit Ajror, Vrellë, Lipjan, 10070, Republika e Kosovës

Për të arritur këtë objektiv të rëndësishëm, i cili ndikon drejtëpërdrejtë në sigurinë dhe zhvillimin e kapaciteteve tona, ne kemi identifikuar nevojën e zhvillimit dhe implementimit të disa sistemeve të reja në periudhën 2024- 2028.

- **Sistemi i ri ATM**, do të përkufizohet si projekti kryesor për këtë periudhë pesëvjeçare. Ky sistem/projekt ka ndërlidhje të ngushtë dhe me procesin e normalizimit të hapësirës ajrore.
- **Multilateration (MLAT)**, është sistem i cili mundëson përcjelljen e fluturakeve në hapësirën manovruese në tokë dhe në hapësirën ajrore, në varshmëri nga numri i sensorëve.
- **Radari Primar (PSR)**, është një sistem radarik i survejimit që përdor radio sinjalet e reflektuara. Parimi i funksionimit të këtij radari: antena e radarit rrotullohet (zakonisht me 5-12 rpm) lëshon/emeton një impuls të valëve të radios. Me të arritur fluturaken (ose objekt tjetër) vala reflektohet dhe një pjesë e energjisë kthehet në antenë. PSR është sensori i vetëm i mbikqyrjes/survejimit i përdorur në aviacionin civil që nuk kërkon ndonjë pajisje në bord për të lokalizuar aeroplanët. Ndryshe nga SSR, ADS-B dhe MLAT, ai mund të zbulojë një aeroplan që mund të ketë dështim të transponderit ose një ndërhyrës të paautorizuar. Këtë lloj radari, shtetet e përdorin kryesisht për çështje sigurie, respektivisht në kuadër të sistemit të mbrojtjes.
- **Aeronautical Message Handling System (AMHS)**, është sistem që mundëson procesim më të avancuar dhe më të sigurt të mesazheve aeronautike.

2.3 Energjia e ripërtëritshme

Në funksion të uljes së shpenzimeve të energjisë elektrike dhe njëkohësisht edhe të ruajtjes së ambientit, ASHNA planifikon që brenda këtij pesë vjeçari të kaloj në shfrytëzim të energjisë së ripërtëritshme. Kjo synohet të arrihet përmes zhvillimit dhe implementimit të projektit për vendosjen dhe integrimin e panelëve solar. Ky objektiv përkon edhe me objektivat e Qeverisë së Republikës së Kosovës për Eficiencë të Energjisë dhe Energji të Ripërtëritshme.

3. Siguria

ASHNA do të vazhdojë të përqëndrohet në zbatimin e kërkesave të sistemit për menaxhimin e sigurisë. Për më tepër do të vazhdohet puna në përmirësimin e performancës së sigurisë për të përmbushur kërkesat ligjore si dhe rekomandimet që rezultojnë nga aktivitetet e ndryshme të sigurisë.

Rritja e nivelit të trafikut, e përcjellë me rritjen e kompleksitet të operimeve do të paraqesë një sfidë shtesë për menaxhimin e rrjedhës së sigurtë të operimeve.

Njësia Organizative: ASHNA

Nr. Ref./Kodi: PBP-2024-2028

Ver.: 1.0

Data e Ver.: 30.11.2023

Adresa: Agjencia e Shërbimeve të Navigacionit Ajror, Vrellë, Lipjan, 10070, Republika e Kosovës

4. Burimet Njerëzore

Përmes hartimit dhe implementimit të planeve për zhvillim dhe trajnim të stafit, ASHNA do ngris kapacitetet e nevojshme për të kryer detyrat dhe përgjegjësitë që rezultojnë nga vendet e tyre të punës. Gjithashtu përmes politikave zhvillimore, synon ruajtjen e stafit për të ardhmen.

Me Ligjin mbi Ndarjet Buxhetore për vitin 2023, ASHNA aktualisht ka të aprovuara 192 pozita të punës, ndërsa për vitin 2024, në planin e personelit janë paraparë gjithsej 204 pozita. Stafi i ASHNA-së është i përgaditur dhe i kualifikuar sipas standardeve dhe kriterëve të larta. Sidoqoftë, investime të vazhdueshme janë të nevojshme për të ruajtur nivelin e tyre të kompetencës si dhe për t'i avancuar njohuritë dhe shkathtësitë e tyre në përdorimin e teknologjive dhe procedurave të reja të punës.

ASHNA burimet njerëzore i sheh si elementin kyç për të mundësuar zbatimin e vizionit të vet për ruajtjen dhe avancimin e sigurisë, me efikasitetin më të lartë të kostos në rajon. Rrjedhimisht, ASHNA e sheh të nevojshme që në aspektin afat-mesëm të punësojë staf shtesë në mënyrë që të jetë në gjendje që të përmbushë kërkesat në rritje që pritet të rezultojnë nga ngritja e vazhdueshme e trafikut në hapësirën e ulët ajrore të Republikës së Kosovës si dhe potencialin për marrjen nën menaxhim të hapësirës së lartë ajrore të Republikës së Kosovës nga ana e ASHNA-s.

Si rrjedhojë e planit për normalizim të hapësirës ajrore të Republikës së Kosovës, për vitin 2024 është paraparë rekrutimi i 24 Kandidatëve për Student Kontrollor të Trafikut Ajror.

Rritja e numrit të personelit për periudhën 2024 – 2028 është paraqitur në tabelën në vijim:

Viti	Numri i stafit i planifikuar për rekrutim	Numri total i stafit	Departamentet	Nr i stafit për pozita	Pozitat
2024	24	204	Departamenti i Shërbimeve të Trafikut Ajror	24	Kandidat për Student Kontrollor të Trafikut Ajror

Njësia Organizative: ASHNA

Nr. Ref. /Kodi: PBP-2024-2028

Ver.: 1.0

Data e Ver.: 30.11.2023

Adresa: Agjencia e Shërbimeve të Navigacionit Ajror, Vrellë, Lipjan, 10070, Republika e Kosovës

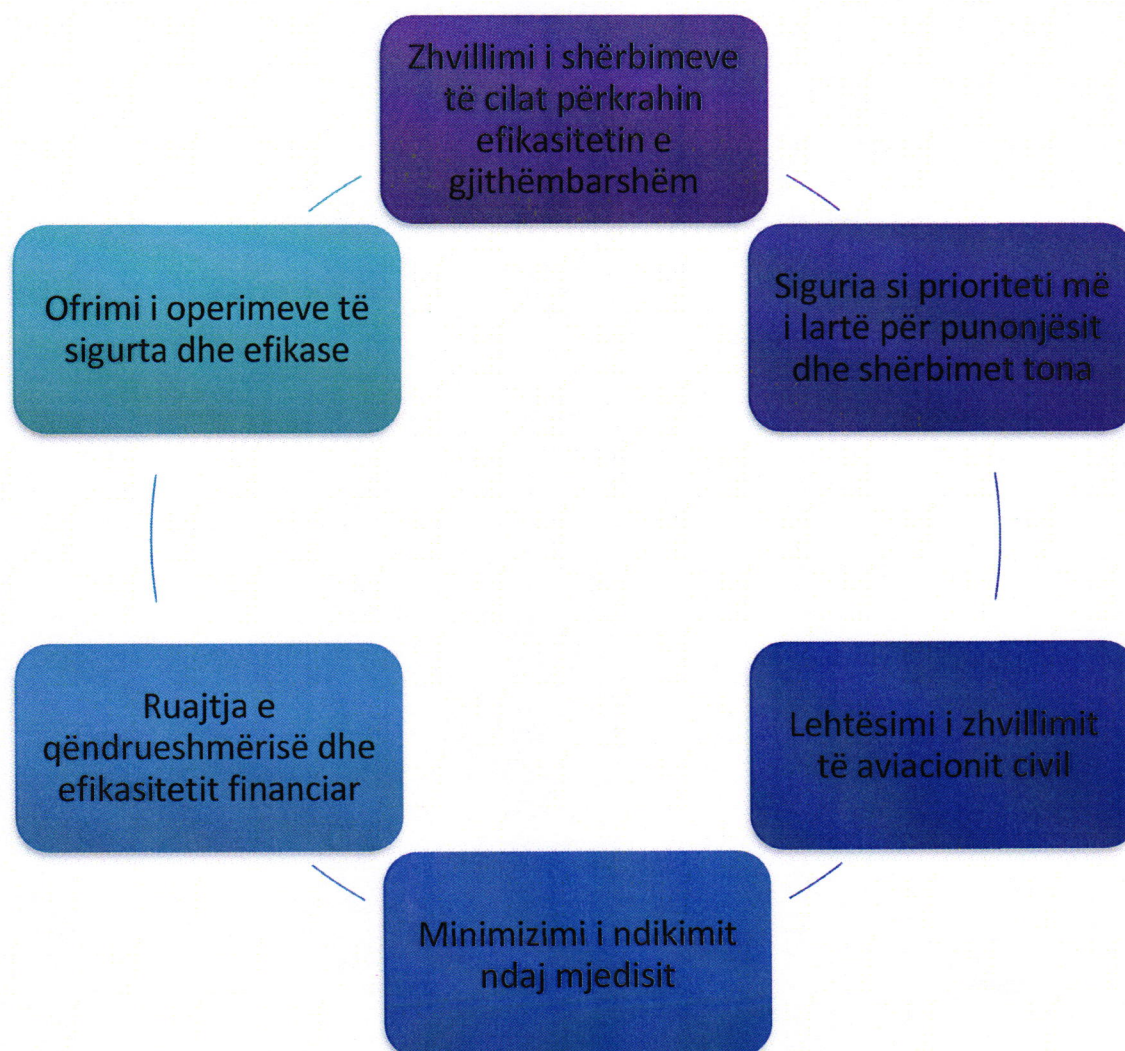
5. Strategjia

Është qëllim strategjik i ASHNA që të optimizojë shfrytëzimin e resurseve të veta në dispozicion për të arritur një performansë të lartë të kost-benefitit

ASHNA synon të zbatojë strategjinë e saj përmes përqëndrimit në tri fusha kyçe:

- Maksimizimin e performansës së sigurisë;
- Krijimin e një strukture organizative me performansë të lartë;
- Arritjen e performansës së lartë operative dhe biznesore përmes përmirësimit të proceseve të punës.

Ndërlidhja e komponentëve të strategjisë së ASHNA

Njësia Organizative: ASHNA

Nr. Ref. /Kodi: PBP-2024-2028

Ver.: 1.0

Data e Ver.: 30.11.2023

Adresa: Agjencia e Shërbimeve të Navigacionit Ajror, Vrellë, Lipjan, 10070, Republika e Kosovës

6. Fushat kyçe Strategjike

Fushat kyçe të paraqitura në vijim dhe rezultatet e tyre shërbejnë për të dhënë inpute me rëndësi në zhvillimin e iniciativave kyçe të ASHNA që janë të synuara në arritjen e kërkesave të përcaktuara nga ASHNA. E gjithë kjo arrihet përmes përbushjes së pritjeve të klientëve, përmirësimit të proceseve të punës, dhe vazhdimit të zhvillimit të stafit dhe infrastrukturës.

Maksimizimi i performansës së sigurisë

Rritja e besimit të publikut dhe palëve me interes në sigurinë e aviacionit.

Ruajtja dhe përmirësimi i vazhdueshëm i sigurisë së operimeve

Azhurnimi i sistemeve të ATM dhe teknike duke mos afektuar nivelin e sigurisë

Krijimi i një strukture organizative me performansë të lartë

Stafi jonë është i trajnuar dhe aktivisht i angazhuar në procese zhvillimore

Krijimi i një kulture të përqëndruar në ofrimin kualitativ të shërbimeve

Ekipe kompetente
Lidership i fuqishëm dhe efikas

Performansë e lartë operative dhe biznesore përmes përmirësimit të proceseve të punës

Kërkesat ligjore kuptohen qartë dhe zbatohen në mënyrë të mirëfilltë si dhe brenda afateve të përcaktuara

Ngritja e efikasitetit në ofrimin e shërbimeve dhe në aspektin biznesor dhe mjedisor

Përmirësimi i vazhdueshëm bazuar në sistemin për menaxhimin e cilësisë

Njësia Organizative: ASHNA

Nr. Ref. /Kodi: PBP-2024-2028

Ver.: 1.0

Data e Ver.: 30.11.2023

Adresa: Agjencia e Shërbimeve të Navigacionit Ajror, Vrellë, Lipjan, 10070, Republika e Kosovës

Maksimizimi i performansës së sigurisë

Rritja e besimit të publikut dhe palëve me interes në sigurinë e aviacionit

Ruajtja dhe përmirësimi i vazhdueshëm i sigurisë së operimeve

Azhurnimi i sistemeve të ATM dhe teknike duke mos afektuar nivelin e sigurisë

Siguria dhe integriteti i sistemit të navigimit ajror, së bashku me mirëqenien e stafit tonë janë konsideratat kryesore të ASHNA. Performansa e sigurisë së ASHNA bazohet në ofrimin e shërbimeve të sigurta dhe efikase si dhe në bashkëpunimin me organizatat rajonale dhe ndërkombëtare për të zvogëluar rrezikun në nivelin më të madh të mundshëm

Fusha strategjike e maksimizimit të performansës së sigurisë vazhdon të ndërtohet mbi dy tema kyçe të nivelit të lartë;

- zvogëlimi i rrezikut të ndërlidhur me rreziqet kyçe operative dhe të vendit të punës;
- ofrimi i benefiteve të synuara të sigurisë.

ASHNA shprehë zotimin e vet ndaj ngritjes së besimit të klientëve dhe palëve me interes, si dhe arritjes së rezultateve pozitive të sigurisë. ASHNA në mënyrë proaktive përmes zbatimit të Sistemit për Menaxhimin e Sigurisë do të sigurojë ruajtjen apo përmirësimin e sigurisë së operimeve.

ASHNA do të punojë drejt krijimit të një ambienti të shëndoshë dhe sigurtë të punës për stafin e vet, duke theksuar nevojën për rezultate që tregojnë përmirësim të vazhdueshëm të kushteve të punës.

ASHNA do të angazhohet në një sërë aktiviteteve dhe forumesh bashkëvepruese të sigurisë në nivel vendor, rajonal dhe ndërkombëtar me qëllim për të përmirësuar ndarjen e informatave të sigurisë dhe mësimet të mësuara.

Njësia Organizative: ASHNA

Nr. Ref. /Kodi: PBP-2024-2028

Ver.: 1.0

Data e Ver.: 30.11.2023

Adresa: Agjencia e Shërbimeve të Navigacionit Ajror, Vrellë, Lipjan, 10070, Republika e Kosovës

Caqet dhe treguesit kyç të performansës së Sigurisë 2024 - 2028

Nr	TKP (SPI) për procese	Treguesi i sigurisë	Masat e parapara	Caqet e performansës së sigurisë për vitin 2023
1	Incidentet me ndikim në ATM	Numri i incidenteve me ndikim të Menaxhimit të Trafikut Ajror (ATM)	Të vetëdijesohet stafi që në mënyrë proaktive të identifikojë hazardet që mund të shpijnë drejt cenimit të sigurisë.	Numri i incidenteve me ndikim në ofrimin e Shërbimit të Menaxhimit të Trafikut Ajror duhet të mbahet sa më ulët që është praktikisht e arsyeshme, apo jo më shumë se 10 incidente në vitin 2024.
2	Funksioni i Navigimit	Numri i dështimeve të funksionit të Navigimit me ndikim të Menaxhimit të Trafikut Ajror duhet të zvogëlohet	Me implementimin e projektit për zgjatjen e pistës (Kontrata mes Ministrisë së Infrastrukturës dhe LKIA për "Zgjatjen e pistës, ngritjes së sistemit instrumental të aterrimit dhe sistemeve të radiokomunikimeve në Aeroportin Ndërkombëtar të Prishtinës Adem Jashari" nr. Identifikues MI-7-024-5.1.5 dhe nr. të kontratës 023/2017 të datës 09.08.2017), janë instaluar sistemet e reja të navigimit dhe rrjedhimisht numri i dështimeve në këtë fushë do të ulet.	Numri i ndodhjeve të dështimit të funksionit të Navigimit me ndikim në ofrimin e Shërbimit të Menaxhimit të Trafikut Ajror duhet të mbahet sa më ulët që është praktikisht e arsyeshme, apo jo më shumë se 4 dështime në vitin 2024.
3	Funksioni i Survejimit	Numri i dështimeve të funksionit të Survejimit me ndikim të Menaxhimit të Trafikut Ajror duhet të zvogëlohet	Është në proces implementimi i projektit të radarit të ri në lokacionin e Gjakovës.	Numri i ndodhjeve të dështimit të funksionit të Survejimit me ndikim në ofrimin e Shërbimit të Menaxhimit të Trafikut Ajror duhet të mbahet sa më ulët që është praktikisht e arsyeshme, apo jo më shumë se 3 dështime apo 50 orë në vitin 2024, përfshi këtu edhe ndërprerjet për mirëmbajtje të planifikuar.
4	Funksioni i Komunikimit	Numri i dështimeve të funksionit të Komunikimit me ndikim të Menaxhimit të Trafikut Ajror duhet të zvogëlohet	Me implementimin e projektit për zgjatjen e pistës (Kontrata mes Ministrisë së Infrastrukturës dhe LKIA për "Zgjatjen e pistës, ngritjes së sistemit instrumental të aterrimit dhe sistemeve të radiokomunikimeve në Aeroportin Ndërkombëtar të Prishtinës Adem Jashari" nr. Identifikues MI-7-024-5.1.5 dhe nr. të kontratës 023/2017 të datës 09.08.2017), janë instaluar sistemet e reja të komunikimit (radio, VCS, VCR, ATIS) dhe rrjedhimisht numri i dështimeve në këtë sistem do të ulet. Poashtu është në proces implementimi i projektit të radiove të reja në lokacionin e Gërmisë.	Numri i ndodhjeve të dështimit të funksionit të Komunikimit me ndikim në ofrimin e Shërbimit të Menaxhimit të Trafikut Ajror duhet të mbahet sa më ulët që është praktikisht e arsyeshme, apo jo më shumë se 10 dështime në vitin 2024.
5	Funksioni ndihmës i informimit	Numri i dështimeve të funksionit Ndhmës të informimit duhet të zvogëlohet	Me implementimin e projektit për zgjatjen e pistës (Kontrata mes Ministrisë së Infrastrukturës dhe LKIA për "Zgjatjen e pistës, ngritjes së sistemit instrumental të aterrimit dhe sistemeve të radiokomunikimeve në Aeroportin Ndërkombëtar të Prishtinës Adem Jashari" nr. Identifikues MI-7-024-5.1.5 dhe nr. të kontratës 023/2017 të datës 09.08.2017), janë instaluar sistemet e reja si AWOS, MESSIR, etj... dhe rrjedhimisht numri i dështimeve në këtë fushë do të ulet.	Numri i ndodhjeve të dështimit të funksionit të funksionit ndihmës të informimit me ndikim në ofrimin e Shërbimit të Menaxhimit të Trafikut Ajror duhet të mbahet sa më ulët që është praktikisht e arsyeshme, apo jo më shumë se 20 dështime në vitin 2024.

Njësia Organizative: ASHNA

Nr. Ref./Kodi: PBP-2024-2028

Ver.: 1.0

Data e Ver.: 30.11.2023

Adresa: Agjencia e Shërbimeve të Navigacionit Ajror, Vrellë, Lipjan, 10070, Republika e Kosovës

6	Funksioni i procesimit të të dhënave	Numri i dështimeve të funksionit procesimit të të dhënave duhet të zvogëlohet	Është në plan prokurimi i sisemit të ri ATM dhe njëkohësisht është duke u punuar në përmirësimin e ATM-it ekzistues. Nëse gjithqka shkon sipas planit, ATM i ri pritet të funksionalizohet brenda 3 viteve. Numri i dështimeve duke pas parasysh gjendjen e sistemit aktual (sistem i vitit 2004) mund të jetë i lartë	Numri i ndodhive të dështimit të funksionit të Procesimit të të dhënave me ndikim në ofrimin e Shërbimit të Menaxhimit të Trafikut Ajror duhet të mbahet sa më ulët që është praktikisht e arsyeshme, apo jo më shumë se 50 dështime në vitin 2024.
7	Të tjera	Numri i dështimeve tjera duhet të zvogëlohet	Janë planifikuar trajnime të ndryshme profesionale dhe nga aspekti i sigurisë me të cilat parashihet mes tjerash edhe ndërgjegjësim i personelit në raport me përgjegjësitë e tyre që ndërlidhen me siguri.	Numri i ndodhive të dështimit të funksioneve tjera me ndikim në ofrimin e Shërbimit të Menaxhimit të Trafikut Ajror duhet të mbahet sa më ulët që është praktikisht e arsyeshme, apo jo më shumë se 10 në vitin 2024.

**Me prokurimin dhe instalimin e sistemeve të reja, të cilat kanë përfunduar në vitin 2022, do të ishte e natyrshme që caqet të jenë shumë më të ulëta për vitin 2023. Mirëpo, duke pasur parasysh që nevojitet kohë në adaptimin e faktorit njeri me sistemet e reja, disa prej caqeve i kemi lënë të pandryshuara dhe do ti analizojmë përgjat vitit 2023. Te funksioni i procesimit të të dhënave kemi paraparë rritje për shkak të vjetërsisë së sistemit. Ndërlidhja e caqeve të performansës së sigurisë me projektet kapitale është shtjelluar në kapitullin e 12 - Planifikimi i Investimeve Kapitale për periudhën 2024-2028.*

Krijimi i një strukture organizative me performansë të lartë

Stafi jonë është i trajnuar dhe aktivisht i angazhuar në procese zhvillimore

Krijimi i një kulture të përqëndruar në ofrimin kualitativ të shërbimeve

Ekipe kompetente

Lidership i fuqishëm dhe efikas

Realizimi i vizionit të ASHNA varet nga stafi, lidershipi dhe kultura organizative e saj. Për të arritur këtë, ASHNA vazhdimisht investon në resurset e veta njerëzore

Investime të vazhdueshme janë të nevojshme për të ruajtur nivelin e kompetencës të stafit si dhe për t'i avancuar shkathtësitë e tyre. ASHNA në aspektin afatgjatë do të sigurojë numri i stafit në dispozicion të jetë në përputhje me kërkesat operative.

Trajnimet që do të sigurohen nga ASHNA do të jenë të synuara për të përmbushur kërkesat ligjore për trajnime, si dhe planifikohet që të ndërmerren edhe trajnime shtesë për zhvillimin e burimeve njerëzore.

Iniciativat afatgjata nën këtë fushë theksojnë rëndësinë e ndërtimit të aftësive menaxheriale dhe të lidershipit brenda organizatës si dhe zbatimin proaktiv të një sërë iniciativash që janë të përqendruara në angazhimin e punonjësve.

Njësia Organizative: ASHNA

Nr. Ref. /Kodi: PBP-2024-2028

Ver.: 1.0

Data e Ver.: 30.11.2023

Adresa: Agjencia e Shërbimeve të Navigacionit Ajror, Vrellë, Lipjan, 10070, Republika e Kosovës

Performansë e lartë operative dhe biznesore përmes përmirësimit të proceseve të punës

Kërkesat ligjore kuptohen qartë dhe zbatohen në mënyrë të mirëfilltë si dhe brenda afateve të nërcaktuara

Ngritja e efikasitetit në ofrimin e shërbimeve dhe në aspektin biznesor dhe mjedisor

Përmirësimi i vazhdueshëm bazuar në sistemin për menaxhimin e cilësisë

Performansa e ASHNA është e përqendruar në përmirësimin e sigurisë, kapacitetit, efikasitetit të kostos dhe ndikimit minimal ndaj mjedisit njëkohësisht duke përmbushur nevojat e tanishme të klientëve dhe duke krijuar vlerë të shtuar për aviacionin civil. Arritja e prioriteteve të përcaktuara në një mënyrë efikase dhe të parashikueshme është esenciale për qëndrueshmërinë financiare të organizatës.

Fusha strategjike e performansës së lartë operative dhe biznesore përmes përmirësimit të proceseve të punës thekson zotimin e organizatës për të përmirësuar efikasitetin e ofrimit të shërbimeve brenda organizatës.

Strategjia operative e ASHNA është e përqendruar në ngritjen e nivelit të automatizimit dhe zbatimin e një sërë sistemesh dhe veglash të reja ndaj sistemit për Menaxhimin e Trafikut Ajror të organizatës. Kjo qasje mundëson përmbushjen e kërkesave publike dhe ligjore përderisa në të njëjtën kohë përmirëson efikasitetin dhe sigurinë.

Ne gjithashtu duhet të vazhdojmë të bashkëveprojmë me organizatat tjera të fushës së aviacionit civil dhe organizatat tjera relevante në mënyrë që të parashikojë, kuptojë dhe planifikojë nevojat e ardhme përmes shërbimeve dhe teknologjive të reja.

Njësia Organizative: ASHNA

Nr. Ref. /Kodi: PBP-2024-2028

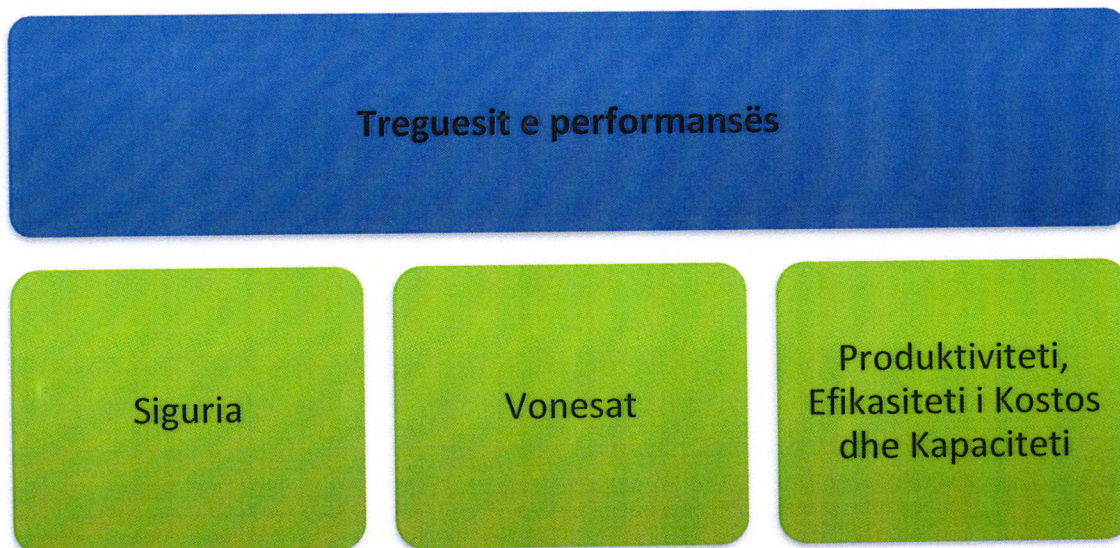
Ver.: 1.0

Data e Ver.: 30.11.2023

Adresa: Agjencia e Shërbimeve të Navigacionit Ajror, Vrellë, Lipjan, 10070, Republika e Kosovës

Page 14 of 40

7. Treguesit e performansës

Matja e kënaqësisë së klientëve dhe palëve me interes shërben për përmirësimin e vazhdueshëm të performansës sonë.

7.1 Siguria

Siguria nënkupton zvogëlimin në maksimumin e mundshëm të rreziqeve që mund të rezultojnë në incidente apo aksidente të aviacionit.

FUSHA E PERFORMANCËS SË SIGURISË

Safety KPI #1: Level of Effectiveness of Safety Management
Shkalla e Efikasitetit të Menaxhimit të Sigurisë

2023	2024	2025	2026	2027	2028
Vlera	Objektivi	Objektivi	Objektivi	Objektivi	Objektivi

Objektivat fillestare të performances (Initial Performance Target Setting)	ASHNA (Objektivat e menaxhmentit për kulturën e sigurisë)	C	C	D	D	D	D
	ASHNA (për të gjitha objektivat tjera të menaxhmentit)	D	D	D	D	D	D
	Përshkrimi i përputhjes së objektivave të ASHNA-së me ato kombëtare	Objektivat e ASHNA-së, janë në përputhje me ato kombëtare					
	Arsyeshmëria e detajuar në rast të mospërputhjes						

Njësia Organizative: ASHNA

Nr. Ref. /Kodi: PBP-2024-2028

Ver.: 1.0

Data e Ver.: 30.11.2023

Safety KPI #2: Aplikimi i shkallës së klasifikimit bazuar në metodologjinë (RAT) Risk Analyses Tool

Ground Score	2023 Vlera	2024 Objektivi	2025 Objektivi	2026 Objektivi	2027 Objektivi	2028 Objektivi
--------------	---------------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------

ASHNA (Objektivi I performancës)	SIMs	100%	100%	100%	100%	100%	100%
	RIs	100%	100%	100%	100%	100%	100%
	ATM-S	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Përshkrimi i përputhjes së objektivave të ASHNA-së me ato kombëtare	Në nivel të ASHNA-së, objektivat janë në përputhje me ato kombëtare						
Arsyeshmëria e detajuar ne rast të mospërputhjes							

Komentet shtesë

7.2 Vonesat

Vonesat do të maten nëpërmjet numrit total të fluturimeve të vonuara, minutat totale të vonesës, numrit të vonesave për fluturim ose për fazë të fluturimit, ose kohëzgjatjes mesatare të vonesës për fluturim apo për fluturimin e vonuar, pas vendosjes së një sistemi softuerik gjithëpërfshirës për menaxhimin e trafikut ajror.

Capacity KPI #2: ASHNA ATFM VONESAT AEROPORTUALE DHE TERMINALE NË ARDHJE PËR FLUTURIM

		2023	2024	2025	2026	2027	2028
		Vlera	Objektivi	Objektivi	Objektivi	Objektiv i	Objektiv i
Niveli kombëtar	Objektivi fillestar i performancës	2.5 (min/flu turim)	2.5 (min/flu turim)	2.5 (min/flu turim)	2.5 (min/flu turim)	2.5 (min/flu turim)	2.5 (min/flu turim)

Numri i aeroporteve Brenda fushëveprimit të plani të performancës	1
---	---

ASHNA	ASHNA - BKPR (Prishtina International Airport)	2.5 (min/flu turim)	2.5 (min/flu turim)	2.5 (min/flu turim)	2.5 (min/flu turim)	2.5 (min/flu turim)	2.5 (min/flu turim)
	Kontributi i aeroporteve në planin e performancës	Pasi që ka vetëm një aeroport në Kosovë, kontributi i aeroportit në lidhje me vonesat në nivel kombëtar është 100%					

Komente shtesë	
<p>Për momentin Kosova nuk është pjesë e Menaxhimit të Rrjetit (Netëork Manager), dhe si rrjedhojë nuk bën pjesë në rregulloren e ATFM për alokim të vendit/sllotit. Për këtë arsye, AAC e Kosovës për momentin nuk pranon të dhëna nga Menaxheri i Rrjetit. Vonesat e fluturimeve për fluturake në aeroport dhe terminal të ANS ATFM definohe si në vijim:</p> <p>“Mesatarja e kohës së vonesës së arritjes që i atribuohen shërbimeve për navigim ajror dhe shërbimeve terminale dhe që shkaktohen nga restriktionet gjatë aterimit në aeroportin e destinimit, definohe si në vijim:</p> <p>(i) treguesi është mesatarja e gjeneruar e vonesës nga ATFM vonesa për çdo fluturim IFR;</p> <p>(ii) treguesi i mbulon të gjitha fluturimet IFR që aterojne në aeroportin e destinacionit dhe të gjitha shkaqet e vonesës ATFM, me përjashtim të ngjarjeve të jashtëzakonshme;</p> <p>(iii) treguesi llogaritet për tërë vitin kalendarik dhe për çdo vit të periudhës referuese.”</p> <p>Për më shumë, treguesi kalkulohet për rrjedhën e fluturimeve hyrëse që arrijnë në aeroport, përfshin një pjesë të vonesës para nisjes e cila shkaktohet nga kufizimet e aterimit në aeroportin e destinimit. Duke patur parasysh definimin e shkruar më lartë, pa të dhëna nga Menaxheri i Rrjetit, është e pamundur të llogaritet historiku i saktë i kësaj mesatareje të KPI.</p>	

Deri më tani, NSA e Kosovës në bashkëpunim me ASHNA-në e Kosovës ka shiquar të dhënat e të kaluarës që ruhen lokalisht, të cilat bazohen në alokim vendi/slot në aeroport procedurë lokale, koha e përafërt e arritjes (ETA) (për të gjitha fluturimet hyrëse) dhe koha e saktë e arritjes. Keni parasysh, alokimi i vendit në aeroport procedurë lokale nuk kryhet në kordinim me menaxherin e Rrjetit. Si rrjedhojë, dy lloje vonesash të përsëritura janë kalkuluar për fluturimet ateruese:

- 1) në lidhje me alokimin e vendit në aeroport, si diferenca (në minuta) në mes të ATA dhe slotit, dhe
- 2) referuar ETA, si ndryshim (në minuta) mes kohës ATA dhe ETA.

Sidoçoftë, shkakun që slotet nuk janë të kordinuara, lloji i parë i vonesës rezulton në vlera të mëdha vonesë për fluturim. Kjo për shkak që, një vonesë e tillë mbulon vonesën e përgjithshme të fluturimit që mund të përfshij: vonesa të shkaktuara në aeroportin e nisjes, vonesat gjatë rrugës si dhe vonesat në aeroport dhe fazën e fundit.

Lloji i dytë i vonesës rezulton me vlera shumë më të vogla, pasi që i mbulon vetëm vonesat e shkaktuara mes kohës kur fluturimi kordinohet/transferohet mes njesive të ATC'së.

Në mënyrë që të kemi një vlerë njejëse të vonesës, ne kemi zgjedhur të përdorim një mesatare të kapshme të dy llojeve të vonesës. Shkakun që, siç e përmendëm sllotet nuk kordinohen, është mendim i yni që lloji i dytë i vonesës është më i përafërt me vonesën reale të ATFM's. Si rrjedhojë ne i kemi caktuar një vlerë prej 20% vonesës së parë dhe 80% vonesës së dytë. Vlera mesatare e vonesës së 2 viteve të mëparshme është caktuar si synim për vitin në vijim, pasi që nuk priten zhvillime të mëdha.

Kenë parasysh, pasi që BKPR për momentin nuk ka limite në kapacitet, ne nuk presim që vonesa mesatare të shënoj rritje me rritjen e numrit të trafikut. Duke shiquar të dhënat e së kaluarës, vonesat mesatare shkaktohen ose janë gjatë sezonit të dimrit, ne mund të vijmë në përfundim që shumica e vonesave lokale janë si shkak i motit të ligë, në veçanti mjegullës së dendur në afërsi dhe rreth aeroportit.

Me instalimin e pajisjeve të reja për aterim ILS (CAT IIIB për pistën 17 dhe CAT I për pistën 35), dy sistemeve të reja AWOS, si dhe me planet për ri-hapje të korridoreve të reja ajrore, ne presim që vonesat mesatare do të zvogëlohen në vitet në vijim.

Vëmendje: Kjo pjesë e planit mund të ndryshojë në vitet në vijim, nëse Kosova merr të dhënat direkt nga Menaxheri i Rrjetit.

8. Plani Financiar i ASHNA

Plani strategjik financiar ka për qëllim që të përkrahë zbatimin e objektivave operacionale dhe kapitale të ASHNA-së për periudhën 2024 - 2028. Plani parasheh zhvillimin afatgjatë të shërbimeve shtesë për të mundësuar zgjerimin e kapaciteteve infrastrukturore. Aktivitetet kryesore për periudhën 2024 - 2028 do të jenë vazhdimi i ofrimit të shërbimeve të navigimit ajror në mënyrë të sigurve. Në pasqyrën e të ardhurave dhe shpenzimeve janë paraqitur shpenzimet operative për periudhën 2024 - 2028 bazuar në nevojat afat-gjate buxhetore të ASHNA-s.

Ofruesit e Shërbimeve të Navigimit Ajror rajonal dhe European si dhe në tërë botën në shumicën absolute të rasteve pranojnë një përqindje të vogël të të hyrave nga hapësira e ulët ajrore, ndërsa shumicën absolute të të hyrave i sigurojnë nga menaxhimi i hapësirës së lartë ajrore. Për shkak të pamundësisë së ofrimit të shërbimeve të navigacionit ajror edhe në hapësirën e lartë ajrore, dhe vjeljen e të hyrave nga kjo hapësirë, ASHNA është në pozitë tejet të disfavorshme në aspektin e nivelit të të hyrave krahasuar me ofruesit e shërbimeve të navigimit ajror rajonal dhe evropian.

Menaxhimi i hapësirës së lartë ajrore për ASHNA do të mundësonte ofrim të normalizuar të shërbimeve. Gjendja aktuale financiare nënkupton që ka qenë e domosdoshme të eliminohen shumë projekte investive nga parashikimet buxhetore, (të cilat në kushte normale sigurohen nga të gjithë ofruesit e shërbimeve të navigimit ajror rajonal dhe Evropian) siç janë nënshkrimi i kontratave në nivel të shërbimit (Service Level Agreement) me prodhuesit e pajisjeve dhe sistemeve tona të aviacionit, mungesa e të cilave në mënyrë të drejtpërdrejtë mund të afektojë ofrimin e shërbimeve. Plani financiar ka për qëllim që të përkrahë zbatimin e objektivave operacionale dhe kapitale të ASHNA për vitin 2023.

Plani merr parasysh parashikimet e fundit tona ekonomike dhe krahasuar me planet paraprake ka marrë parasysh edhe zhvillimin e shërbimeve shtesë për të mundësuar zgjerimin e kapaciteteve infrastrukturore. Faqet në vijim paraqesin pasqyrat financiare të ASHNA për vitin fiskal 2024 - 2028. ASHNA planifikon të rekrutoj dhe përgadis Kontrollor të Trafikut Ajror, projekt i cili ka një kosto të lartë të shkollimit, andaj edhe në KASH për vitet 2024-2025 janë paraparë shpenzimet për këtë pjesë të shkollimit dhe të trajnimit.

Tarifat e Shfrytëzimit

Tarifat e shfrytëzimit të vlerësuara dhe të mbledhura nga ASHNA do të përfshijnë:

1.1. Tarifat e afrimit të vlerësuara për ofrimin e shërbimit të navigacionit ajror brenda hapësirës ajrore të Kosovës; dhe

1.2. Tarifat e mbi fluturimit të vlerësuara për avionët që janë të autorizuar për ta shfrytëzuar hapësirën ajrore të Kosovës.

ASHNA do të lejohet vetëm për të vlerësuar dhe mbledhur Tarifat e Afrimit dhe Tarifat e mbi fluturimit, kurse rregullimin e tarifave të tilla e bën AAC-ja në përputhje me Ligjin për Aviacionin Civil. ASHNA propozon tarifat e shfrytëzimit për shërbimet e ofruara të navigacionit ajror në mënyrë që tarifat të jenë sa më konkurruese me tarifat e ngjashme të vendosura nga vendet e tjera në Hapësirën e Përbashkët Evropiane të Aviacionit dhe të llogaritura mbi bazën e kthimit të arsyeshëm të shpenzimeve duke marrë parasysh tërë burimet e tjera të të hyrave. AAC shqyrton dhe miraton tarifat e propozuara nga ASHNA në pajtim me Ligjin për Aviacionin Civil dhe informon Ministrinë për caktimin e tarifave. Tarifat e shfrytëzimit janë obligative për operatorin e avionit. Në qoftë se operatori i avionit është i panjohur,

Njësia Organizative: ASHNA

Nr. Ref. /Kodi: PBP-2024-2028

Ver.: 1.0

Data e Ver.: 30.11.2023

Adresa: Agjencia e Shërbimeve të Navigacionit Ajror, Vrellë, Lipjan, 10070, Republika e Kosovës

Page 20 of 40

detyrimi për pagesën e tarifës së shfrytëzimit bie mbi pronarin e avionit. Regjimi i tarifave të shfrytëzimit do të përcaktohet me legjislacion për krijimin e një skeme të përbashkët tarifore për shërbimet e navigacionit ajror dhe me ndryshimet/plotësimet e saj. Normat e përcaktuara në këtë mënyrë sigurojnë që të mos ketë diskriminime në mes të shfrytëzuesve të ndryshëm. ASHNA mund t'ia refuzojë ofrimin e shërbimeve të navigacionit ajror një shfrytëzuesi të hapësirës ajrore i cili shkel kushtet e pagesës përveç rasteve emergjente të aterimit.

Njësia Organizative: ASHNA

Nr. Ref. /Kodi: PBP-2024-2028

Ver.: 1.0

Data e Ver.: 30.11.2023

Adresa: Agjencia e Shërbimeve të Navigacionit Ajror, Vrellë, Lipjan, 10070, Republika e Kosovës

Vërejtje: Tabelat në vijim janë të paraqitura në gjuhën angleze.

Organisation:	ANSP
Charging zone:	Kosovo Terminal

Year 2024 - 2028

2021 A	2022 A	2023 A	2024 P	2025 F	2026 F	2027 P	2028 P
-----------	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------

Staff	2,854,207	2,911,551	2,960,529	3,756,462	3,533,389	3,710,058	3,750,000	3,810,058
	3.5%	2.0%	1.7%	26.9%	-5.9%	5.0%	1.1%	
Other operating costs	1,013,000	1,271,340	2,289,315	2,738,845	2,128,375	2,124,475	2,197,375	2,219,975
	22.6%	25.5%	80.1%	19.6%	-22.3%	-0.2%	3.4%	1.0%
Depreciation	544,798	557,147	574,686	603,012	566,775	562,162	2,618,449	2,054,487
	0.0%	2.3%	3.1%	4.9%	-6.0%	-0.8%	365.8%	-21.5%
Cost of capital	143,323	139,424	151,234	116,035	229,672	69,257	156,410	(63,899)
	-9.0%	-2.7%	8.5%	-23.3%	97.9%	-69.8%	125.8%	-140.9%
Exceptional items								
Total costs	4,555,328	4,879,462	5,975,764	7,214,355	6,458,211	6,465,952	8,722,234	8,020,621
	6.3%	7.1%	22.5%	20.7%	-10.5%	0.1%	34.9%	-8.0%
Detail by services (in euro)								
Air traffic management	2,700	2,476	2,799	2,509	2,277	2,304	2,277	2,304
	12.7%	4.4%	4.4%	-10.4%	-9.2%	1.2%	-1.2%	1.2%
Communication	521	342	489	870	892	721	892	721
	4.6%	3.8%	3.7%	77.9%	2.5%	-19.2%	23.7%	-19.2%
Navigation	898	650	785	759	1,068	802	1,068	802
	6.4%	1.9%	4.3%	-3.3%	40.7%	-24.9%	33.2%	-24.9%
Surveillance	401	294	417	867	723	903	723	903
	2.8%	11.2%	2.9%	107.9%	-16.6%	24.9%	-19.9%	24.9%
Search and rescue	0	0	0	0	0	0	0	0
Aeronautical information	925	608	692	1,435	1,156	908	1,156	908
	2.5%	4.0%	104.0%	107.9%	-19.7%	-21.5%	27.3%	-21.5%
Meteorological services	786	510	793	774	802	860	802	860
	6.5%	0.4%	0.3%	-2.4%	3.6%	7.2%	-6.7%	7.2%
Supervision costs	0	0	0	0	0	0	0	0
Other State costs	0	0	0	0	0	0	0	0
Total costs	4,555	4,879	5,976	7,214	6,918	6,498	6,918	6,498
	6.3%	7.1%	22.5%	20.7%	-4.2%	-6.1%	6.5%	-6.1%

Njësia Organizative: ASHNA

Nr. Ref./Kodi: PBP-2024-2028

Ver.: 1.0

Data e Ver.: 30.11.2023

Adresa: Agjencia e Shërbimeve të Navigacionit Ajror, Vrellë, Lipjan, 10070, Republika e Kosovës

Organisation:	Consolidated
Charging zone:	Kosovo Terminal

Year 2024 - 2028

2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
A	A	P	P	P	P	P

Unit rate (in euro)

	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
	A	A	P	P	P	P	P
Total costs ⁽¹⁾	4,879,462 7.1%	5,975,764 22.5%	7,214,355 20.7%	6,458,211 -10.5%	6,465,952 0.1%	8,722,234 34.9%	8,020,621 -8.0%
Costs of exempted flights	0	0					
Amounts carried over to year (n)	(39,679)	30,649	347,211	259,731	189,404	189,404	189,404
Income from other sources	50,000	350,000	250,000	250,000	250,000	250,000	250,000
Chargeable costs	4,869,141 11.52%	5,595,115 14.91%	6,617,144 18.27%	5,948,481 -10.11%	6,026,548 1.31%	8,282,830 37.44%	7,581,218 -8.47%
Total service units	13,914 23.71%	14,719 5.79%	15,749 7.00%	16,222 3.00%	16,708 3.00%	17,210 3.00%	17,726 3.00%
Chargeable service units	13,914 23.71% 5.79%	14,719 7.00%	15,749 3.00%	16,222 3.00%	16,708 3.00%	17,210 3.00%	17,726 3.00%
Unit rate ⁽²⁾	349.95 -9.86%	380.13 8.63%	420.15 10.53%	366.70 -12.72%	360.69 -1.64%	481.29 33.44%	427.69 -11.14%

2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
A	A	P	P	P	P	P

Unit rate (in euro)

Exchange rate (1 EUR =)	1	1	2	2	1	3	2
Unit rate	349.95 -14.02%	380.13 8.63%	420.15 10.53%	366.70 -12.72%	360.69 -1.64%	481.29 33.44%	427.69 -11.14%

Njësia Organizative: ASHNA

Nr. Ref. /Kodi: PBP-2024-2028

Ver.: 1.0

Data e Ver.: 30.11.2023

Adresa: Agjencia e Shërbimeve të Navigacionit Ajror, Vrellë, Lipjan, 10070, Republika e Kosovës

Organisation: **Consolidated**
 Charging zone: **Kosovo Terminal**

Year 2024 - 2028

2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
A	A	P	F	F	F	F

Balance to be carried over (in euro)

Charges billed to users	4,577,529	5,012,557	6,180,564	6,680,638	6,737,553	8,282,830	7,581,218
	96.52%	9.50%	23.30%	8.09%	0.85%	37.44%	-8.47%
Actual total costs	4,667,025	5,222,852	6,668,725	7,030,938	7,087,553	8,722,234	8,020,621
	8.88%	11.91%	27.68%	5.43%	0.81%	34.89%	-8.04%
Income from other sources	50,000	350,000	250,000	250,000	250,000	250,000	250,000
Actual costs of exempted flights							
Amounts carried over to year (n)	(39,679)	30,649	347,211	259,731	189,404	189,404	189,404
Balance of year (n)	-39,679	0	0	0	0	0	0

Njësia Organizative: ASHNA

Nr. Ref. /Kodi: PBP-2024-2028

Ver.: 1.0

Data e Ver.: 30.11.2023

Adresa: Agjencia e Shërbimeve të Navigacionit Ajror, Vrellë, Lipjan, 10070, Republika e Kosovës

8.1. Pasqyra e të ardhurave dhe shpenzimeve

Bazuar në Ligjin Nr. 04/L-250 për Agjencinë e Shërbimeve të Navigacionit Ajror (ASHNA), të hyrat e ASHNA-së do të përbëhen nga:

1. Tarifat e shfrytëzuesve të vlerësuara dhe të mbledhura nga ASHNA; dhe
2. Donacionet, grantet dhe çdo mbështetje tjetër financiare ose teknike e dedikuara për ASHNA.
3. Ligji për Buxhetin e Republikës së Kosovës, të hyrat e dedikuara të Agjencive të pavarura.
4. Të gjitha të hyrat e dedikuara duhet të depozitohen nga agjencitë e pavarura në Fondin e Kosovës dhe regjistrohen në SIMFK në pajtim me Rregullat Financiare të Thesarit. Të gjitha agjencitë e pavarura duhet të dorëzojnë planin e rrjedhës së parasë së gatshme në Thesar.
5. Të gjitha të hyrat e dedikuara ndahen për secilën agjenci të pavarur sipas Kushtetutës dhe ligjeve në fuqi. Buxheti i Republikës së Kosovës përfshin të gjitha të hyrat e dedikuara ashtu si pranohen gjatë qdo vitit fiskal.
6. Tërë bilanci i pashpenzuar i të hyrave të dedikuara nga viti paraprak fiskal ndahet dhe autorizohet për vitin fiskal pasues për agjencitë e pavarura sipas Kushtetutës dhe ligjeve në fuqi, me kusht që shuma maksimale e të Hyrave të Dedikuara e cila ndahet përmes këtij ligji nuk duhet të tejkalojë shumën e specifikuar në tabelat buxhetore të këtij ligji dhe pjesa e mbetur më nuk mund të konsiderohet si e Hyrë e Dedikuar.
7. Shuma e të hyrave të dedikuara të ndara në paragrafët 2 dhe 3 të këtij neni nuk duhet të kalojë ndarjen maksimale për agjencitë e pavarura të specifikuar në ligjin e buxhetit.
8. Nëse gjatë vitit fiskal nuk ka mjete të mjaftueshme të mbledhura dhe në dispozicion, sipas paragrafëve 2 dhe 3 të këtij neni, për të plotësuar kërkesat e përcaktuara në planin e rrjedhës së parasë së gatshme të dorëzuar në Thesar-Ministria e Financave, fondet e tjera publike nga Fondi i Kosovës autorizohen në këtë mënyrë për tu ndarë në një shumë të mjaftueshme për të plotësuar deficitin. Gjatë tërë kohës, të hyrat e dedikuara duhet të përdoren si burim financimi me prioritet të parë për pagesat e Shpenzimeve të Agjencisë së pavarur para se të ndahen dhe përdoren burimet tjera të financimit. Ministri, së paku dy herë në vit, gjatë rishikimit buxhetor dhe në Raportin Financiar, i raporton Komisionit për Buxhet dhe Financa nëse fondet kanë qenë të mjaftueshme dhe cilat masa janë marrë që fondet e duhura të jenë në dispozicion.
9. Përderisa pranohen dhe ndahen të hyrat e dedikuara për vitin fiskal buxhetor ato do të zëvendësojnë të tërë ndarjet dhe financimet e bëra sipas paragrafit 5 të këtij neni në atë nivel që financimi i deficitit nga Fondi i Kosovës të mos jetë shpenzuar ende.
10. Pavarësisht nga paragrafët 3 dhe 4 të këtij neni, Agjencia për Shërbimet e Navigacionit Ajror në pajtim me Ligjin Nr.04/L-250 për Agjencinë për Shërbimet e Navigacionit Ajror do të financohet tërësisht nga të hyrat e dedikuara dhe të depozituara në Fondin e Kosovës sipas tabelave me këtë ligj(buxhetit). Fondet e mbetura nga të hyrat e dedikuara e të pashpenzuara nga viti paraprak vazhdojnë të trajtohen si të hyra të dedikuara për financim të Agjencisë për Shërbimet e Navigacionit Ajror, për vitet vijuese.
11. Të gjitha mjetet e pashfrytëzuara deri më 31 Dhjetor të çdo vitit fiskal Agjencia për Shërbimet e Navigacionit Ajror nga llogaria e tanishme i bartë në Fondin e Kosovës, në llogarinë zyrtare të hapur nga Thesari, Ministria e Financave për këtë Agjenci.

Në këtë plan të biznesit jemi bazuar në të hyrat e kufizuara të cilat sigurohen vetëm nga tarifa e aterimit (Approach Fee) dhe një përqindje të vogël të të hyrave tjera të cilat parashikohet të mbulojnë vetëm shpenzimet më esenciale operative. Për pjesën të cilën nuk mund ta mbulojmë nga të hyrat tona do të

Njësia Organizative: ASHNA

Nr. Ref. /Kodi: PBP-2024-2028

Ver.: 1.0

Data e Ver.: 30.11.2023

Adresa: Agjencia e Shërbimeve të Navigacionit Ajror, Vrellë, Lipjan, 10070, Republika e Kosovës

drejtohemi tek institucionet përkatëse të Republikës së Kosovës pasi siç dihet mirëfilli asnjë Ofrues i Shërbimeve të Navigimit Ajror në rajon apo edhe më gjerë nuk mund ti mbuloj shpenzimet vetem nga tarifa e aterimit por ato mbulohej nga hapësira e lartë ajrore e cila për një periudhë kalimtare i është deleguar për menaxhim shtetit të Hungarisë apo më saktësisht HungaroControl-it nga NATO. Poashtu edhe për projektet e paraqitura kapitale jemi bazuar në përkrahjen e Qeverisë së Republikës së Kosovës të zotuar me aprovimin e ligjit të Agjencisë së Shërbimeve të Navigimit Ajror.

9.2 Shpenzimet

Nr	Përshkrimi	Buxheti 2023	Kërkesa 2024	Vlerësim et 2025	Vlerësime t 2026	Vlerësime t 2027	Vlerësime t 2028
1	MALLRAT DHE SHËRBIMET	1,650,000	2,574,845	1,990,00	2,000,000	2,031,375	2,036,475
	Shpenzimet e udhetimit	215,000	460,000	225,000	225,000	275,000	280,000
	Shërbimet e telekomunikimit	63,500	55,500	53,630	53,630	56,130	57,130
	Shpenzimet për shërbimet	752,845	1,117,845	885,845	885,845	979,845	1,007,845
	Blerja e mobiljeve dhe pajisj. Me më pak 1000 euro	10,000	13,000	13,000	13,000	13,000	13,000
	Blerjet tjera të mallrave dhe shërbimeve	24,500	42,000	36,000	36,000	35,000	37,000
	Derivatet dhe lëndët djegëse	30,500	37,500	37,500	44,000	37,500	44,000
	Shërbimet e regjistrimit dhe sigurimeve	146,500	174,000	183,782	193,782	184,000	194,000
	Mirëmbajtja	399,155	664,000	546,743	546,743	443,000	395,500
	Shpenzimet e marketingut	2,000	2,000	2,000	2,000	2,000	2,000
	Shpenzimet e përfaqësimit-reprezentacionit	6,000	6,000	7,000	8,000	5,900	6,000

Shpenzimet e udhetimit

Shpenzimet e planifikuara dhe të kërkuara për udhëtime zyrtare për vitin dhe 2024-2026 për Agjencinë e Shërbimeve të Navigacionit Ajror janë kryesisht shpenzime jashtë vendit, për stafin operativ si: Trajnimi i 18 Kontrollorëve për menaxhimin e Hapësirës së Lartë Ajrore, trajnim i cili zgjatë tre muaj. Njëkohësisht është paraparë edhe shkollimi i 24 Studentëve kontrollorë të rinjë, shkollim i cili realizohet jashtë vendit dhe zgjatë gjashtë muaj.

Shërbimet e telekomunikimit

Shpenzimet për shërbime të telekomunikimit janë të bazuara në faturat e shpenzuara nga vitet e mëparshme, në urdhëresën e Qeverisë dhe në Rregulloren e ASHNA-së për shpenzimet e telefonit, shpenzimet për internetin e ASHNA-së, shpenzimet postare. Shpenzimi më i lartë është për linjat e dedikuara për komunikim dhe sinjale të pajisjeve të navigimit.

Shpenzimet për shërbimet

Shpenzimet më të larta janë planifikuar shërbimet arsimore trajnuese, ku marrin shumën kryesore të kësaj kategorie ekonomike në të cilën janë trajnimet e rregullta dhe të domosdoshme për mbajtje të licencave dhe kompetecës së Kontrollorëve të Trafikut Ajror dhe stafit tjetër operativ dhe njëkohësisht pagesa për shkollimin e Studentëve Kontrollorë. Shpenzimet tjera janë kryesisht rutinë dhe të kontraktuara të domosdoshme për ofrim të shërbimit të navigimit

Blerja e mobiljeve dhe pajisj. me më pak 1000 Euro

Në këtë kategori janë të planifikuara pajisje për zyrë dhe kamera të sigurisë.

Blerjet tjera të mallrave dhe shërbimeve

Në këtë linjë janë të paraqitura shpenzime për furnizim me materiale shpenzuese për zyrë, hixhienë, veshëmbathje për stafin operativ në terren.

Derivatet dhe lëndët djegëse

Në këtë kategori janë të përfshira të gjitha shpenzimet që janë të lidhura me derivate të naftës e që ASHNA ka për vetura, për gjenerator në lokacionet ku janë të vendosura paisjet dhe objekti, objekti i ri, si dhe vaj për paisje të navigacionit.

Shërbimet e regjistrimit dhe sigurimeve

Në mjetet e planifikuara për këtë kategori janë të përfshira shpenzimet e kontraktuara me tenderim për sigurimin e operimeve të ASHNA-së që kërkohet nga AACK për ofrim të shërbimeve, sigurimin e aseteve të ASHNA-se si dhe sigurimi dhe regjistrimi i automjeteve në shfrytëzim të ASHNA-se.

Mirëmbajtja

Mirëmbajtje e sistemit VHF dhe UHF:

Sistemi i radiokomunikimit UHF dhe VHF, për vitin 2024 nuk parashihet të këtë bugjet operacional edhe aq te madh, pasi që aktualisht ne veq kemi komisionuar sistemin e ri të radiokomunikimit në Golesh dhe ASHNA, projekt në kuader të projektit të zgjatjes së pistes.

Mirëmbajtje e sistemit VCSS, SLA:

Ne aktualisht posedojmë dy VCS Garex të cilët janë instaluar në vitin 2015 dhe tanimë përdoret si "Backup" dhe VCS i SITTI i cili është instaluar ne vitin 2022 dhe i cili ka garancion deri ne vitin 2024 dhe njiherit perdoret si primar.

Mirëmbajtja AWOS/ATIS/VOLMET, SLA:

Ne kuader të projektit Zgjatja e pistës, nga kompania DTN është bërë instalimi i sistemeve AWOS/ATIS dhe VOLMET. Ky sistem do të ketë një periudhë garancioni prej dy vitesh, por gjatë vitit 2024 parashikohet të kemi një buxhet për SLA me prodhuesin-instaluesin e sistemeve.

Mirëmbajtje e sistemit për parashikim të motit, SLA:

Në kuader të pojektit të zgjatjes së pistes 2021 (Dhjetor) është instaluar sistemi për parashikim të motit i cili është komisionuar dhe futur në operim.

Prandaj për vitin 2024 kemi paraparë nje buxhet operativ per SLA, pasi qe veq i skadon garancioni sistemit.

Mirembajtje e sistemit PABX:

Sistemi i PABX përbehet nga centrali telefonik kryesor i vendosur në hapsirat e ASHNA-s. Ky sistem është operativ që nga viti 2005-2006.

Licencimi i frekuencave nga ARKEP:

Komunkimet zanore në mes të kontrollorëve të trafikut ajror dhe piloteve, realizohet me sisteme të radiokomunikimit në frekuenca të caktuara aeronautike. Këto frekuenca aeronautike ndahen nga organizatat e aviacionit si ICAO, EUROCONTROL, kurse në nivel të Republikës së Kosovës, këtë përgjegjësi e ka Autoriteti i Komunikimeve elektronike dhe postare –ARKEP.

Linja e dedikuar optike ASHNA- Golesh, Germi, Gjakovë (Shërbim):

Gjatë vitit 2024 parashihet të finalizohet lokacioni i radiokomunikimit në Gërmi. Për t’ju qasur këtij lokacioni me sistemin e VCS, përpos komunikimit me antena mikrovalore parashihet të kemi edhe një linjë të dedikuar nga lokacioni i Gërmisë deri tek ASHNA nga ndonjë operator potencial.

Si rikapitullim, për linjat e dedikuara për vitin 2024 ne duhet të sigurojmë buxhet për:

Linjen optike Golesh–ASHNA (një linje Optike)

Linjen optike Gjakove – ASHNA (dy linja te dedikuara)

Linjen optike Germi–ASHNA (dy linja të dedikuara)

Linja e dedikuar me MNAV- Maqedoni

Linja e dedikuar me ALBCONTROL- Shqipëri

Licenca vjetore EUMETSAT (Shërbim):

Njësia Organizative: ASHNA
Nr. Ref. /Kodi: PBP-2024-2028
Ver.: 1.0
Data e Ver.: 30.11.2023

Sistemi për parashikimin e motit merr të dhëna meteorologjike nga kompania EUMETSAT. ASHNA ka nënshkruar kontratë për këto shërbime meteorologjike me kompaninë Eumetcast. Me këtë kontratë parashihet se në fillim të çdo viti kompanisë Eumetcast ti behet pagesa për shërbimet dhe të dhënat meteorologjike që vijnë nga satelitët e tyre.

Sistemi i AFTN-se-Rutinimi i mesazheve Aeronautike:

Sistemi i AFTN daton qysh nga viti 2010, kurse në vitin 2021 ka kaluar në përgjegjësi të divizionit të komunikimeve.

Përmes sistemit të AFTN-se bëhet e mundur dërgimi dhe pranimi i planeve të fluturimeve, si dhe dërgimi i mesazheve meteorologjike METAR dhe TAF.

Sistemi i AFTN-së-Mirëmbajtje (SLA):

Në mënyrë që të ofrojm një shërbim efikas në lidhje me mirëmbajtjen e sistemit të AFTN –së, për vitin 2023 kemi paraparë një buxhet për mirëmbajtjen e sistemit të AFTN-së.

Mirëmbajtje e linjës ASHNA- (Golesh, Germi, Gjakove) (Riparime eventuale):

Shumica e komunikimeve optike dhe pajisjeve të tyre përcjellëse që janë pronë e ASHNA-së kërkojnë një buxhet mirëmbajtje në rast të defekteve eventuale si në pjesën pasive të rrjetës, poashtu edhe në atë aktive.

Kalibrimi nga Ajri i Sistemeve të Navigimit:

Ky shërbim është i obligueshëm bazuar në Rregulloren e AAC-së Nr.03/2011.

Meqenëse Kalibrimi është kërkesë obligative dhe duhet të bëhet në baza të rregullta, parashihet që kontrata të bëhet 3 vjeçare.

Mirëmbajtja e Sistemeve të Navigimit, SLA:

Meqenëse deri më tani nuk kemi pasur SLA me ndonjë prodhues, dhe nuk kemi informata për modalitete dhe vlerë të përafërt monetare, kemi menduar që për fillim të parashohim një buxhet minimal, me shpresë që në vitet në vijim të mund të identifikojmë ofertat dhe nevojat tona.

Sistemet e Navigimit që ne i mirëmbajmë janë:

- ILS (Sisteme e aterimit instrumental) 17
- ILS (Sisteme e aterimit instrumental) 35
- DVOR/DME.

Riparim i Sistemeve të Navigimit:

Pavarësisht pjesëve rezervë me të cilat planifikojmë të furnizohemi në të ardhmen, Sistemet e Navigimit mund të pësojnë edhe defekte të cilat kërkojnë riparim i cili bëhet jashtë vendit.

Kalibrimi i pajisjeve testuese:

Të gjitha instrumentet të cilat përdoren për mirëmbajtjen e Sistemeve të Navigimit duhet të kalibrohen në baza të rregullta siç e parasheh prodhuesi i tyre.

Njësia Organizative: ASHNA

Nr. Ref. /Kodi: PBP-2024-2028

Ver.: 1.0

Data e Ver.: 30.11.2023

Adresa: Agjencia e Shërbimeve të Navigacionit Ajror, Vrellë, Lipjan, 10070, Republika e Kosovës

Pjesë rezervë për mirëmbajtjen e përgjithshme të Sistemit të Survejimit:

Divizioni i Survejimit për te ofruar shërbime radarike ka te nen menaxhim dy sisteme te survejimit radarik: Radarin sekondar MSSR Mode S qe është i instaluar në lokacionin e Goleshit, e poashtu Radarin MSSR Mode S/I që është i instaluar në lokacionin e Aeroportit te Gjakoves si. Pjesët rezervë janë esenciale për mirëmbajtjen e sistemit radarik.

Njera nga pjeset esenciale te radarit MSSR Mode S/I eshte rotary join te cilen pjese do te ta procedojme per furnizim ne fazen e pare te implementimit te projektit per vitin 2024.

Pjesët rezervë për mirëmbajtjen e përgjithshme të Sistemit të Navigimit:

Për vitin 2024 në projektin pjesë rezervë për sistemet e Navigimit është parapare bazuar në Listat e pjesëve rezervë për sistemet e Navigimit që nevojitet për sigurimin e vazhdimësisë së ofrimit të shërbimeve në rast të defekteve, e cila listë është kërkesë obligative e AACK.

Mirëmbajtja e sistemeve të Survejimit, SLA:

Duke pas parasysh rëndësinë e sistemit radarik në operime dhe punën e tij 24/7 gjatë gjithë vitit. Poashtu dhe kompleksitetin e saj, punën në kohë reale, vjetërsinë e sistemit, validimin e sistemit në periudha të caktuara nga ekspertët e prodhuesit me paisjet e tyre special. Për këtë arsye nevojitet arritja e një marrëveshje me prodhuesin (SLA) në mënyrë që të mund të garantojmë punë të mirë dhe të rregullt të sistemit te survejimit.

Pajisje me kamera të sigurisë dhe mirëmbajtja e tyre:

Me zgjerimin e hapësirave të ASHNA është rritur nevoja për mbikëqyrjen e tyre përmes kamerave të sigurisë dhe kjo kërkon edhe me furnizim me kamera për këtë qëllim.

Sistemi i kamerave i instaluar në ASHNA kërkon mirëmbajtje vjetore të pajisjeve.

Strukturimi i kabllimit & pjesë rezervë:

Në këtë projekt parashihet të furnizohemi me pjesë reserve për serverat ekzistues të ASHNA për të divizionin e TI-së dhe divizionet tjera të Departamentit Teknik

Mirëmbajtja dhe servisimi i gjeneratorëve:

Mirëmbajtja e servisimi i gjeneratorëve bëhet në intervale të paracaktuara kohore të specifikuar nga prodhuesi (1 herë në vit) ose sipas orëve të punës. Tani numri total i gjeneratorëve nën mbikëqyrje te sektorit është 18 sosh.

Mirëmbajtja dhe servisimi i UPS-ve:

Mirëmbajtja e servisimi i UPS-ve bëhet në intervale të paracaktuara kohore të specifikuar nga prodhuesi.

Me projektin zgjatja e Pistës investim i Qeverisë së Kosovës në fund të vitit 2022 kemi pranuar Sisteme të reja të Navigimit ku si pajisje përcjellëse bëjnë pjesë edhe tetë UPS të rinj, me të njëjtin projekt është

funksionalizuar sistemi I ri meteorologjik, ku numri është shtuar. Tani numri total i UPS-ve nën mbikqyrje të sektorit është 16 sosh.

Pjesë rezerve për mirëmbajtjen e përgjithshme të Sistemit të procesimit të të dhënave:

Sistemi i Procesimit të të dhënave dhe paraqet sistem crucial në ofrimin e shërbimit radarik në ASHNA, ky sistem është instaluar në vitin 2003/2004, dhe si i tillë nuk ka qenë asnjëherë i mirëmbajtur apo i ripërtrirë me hardëear të ri.

Mirëmbajtja dhe servisimi i klimatizimit në lokacione operative:

Mirëmbajtja e servisimi i Klimatizimit bëhet në intervale të paracaktuara kohore të specifikuara nga prodhuesi. Tani numri total i klimave nën mbikqyrje të sektorit është 28 sosh.

Gjithashtu këtë vit pritet të funksionalizohet edhe lokacioni i Radiove në Gërmë, lokacion që do të ketë dy klima.

Mirëmbajtje e sistemeve të ZTLK (Riparime eventuale):

Mirëmbajtja e sistemeve të Sektorit për rryme dhe tension të lartë, jo çdo herë mund të parashikohen prishjet eventuale të sistemeve të cilët janë të shumtë në numër, prandaj me anë të këtij parashikimi planifikohet të bëhen riparimet në klimatizim.

Të Tjera (Mirëmbajtja):

Në këto linja janë të përfshira edhe shpenzimet e mirëmbajtjes së automjeteve operative dhe administrative të ASHNA-së për 14 njësitë organizative. SLA (Service Level Agreement) janë marrëveshje me kompanitë prodhuese për mirëmbajtje profesionale të të gjitha pajisjeve të cilat shërbejnë për ofrimin e shërbimeve të navigacionit ajror.

Shpenzimet e marketingut

Planifikimi i shpenzimeve të marketingut është i bazuar në kërkesat dhe nevojat e njësisë organizative për vitin 2024-2026, si dhe në masën e mjeteve të realizuara në tremujorin e parë të vitit 2023

Në këtë kategori të shpenzimeve bëjnë pjesë: konkurset e ndryshme për nevoja të ASHNA-së, botimet e broshurave udhëzuesve, informatorëve të ndryshëm etj.

Shpenzimet e Përfaqësimit-Reprezentacionit

Shpenzimet e përfaqësimit janë të bazuara në Udhëzimin Administrativ të Qeverisë që përcakton lartësinë e tyre në agjenci dhe personat që kanë të drejtë shfrytëzimi.

Kërkesa buxhetore te kategoria Kapitale

Investimet Kapitale

Pasuria	Vleresim i 2024	Kufijte 2024	Vleresimi 2025	Vleresimi 2026	Vleresim 2027	Vleresimi 2028
1. - Sistemi i Ri i Procesimit te te dhenave ATM	1999928	1999928	1,977,562			
2. - Automjete per nevoja te ASHNA (per nevoja operative)	180,000	180,000		180,000	200,000	100,000
3. - Pajisje te teknologjise informative			39,988	100,000	50,000	150,000
4. - Furnizimi me inventar per nevoja operative	50,000	50,000	90,000	120,000	50,000	100,000
5. - Multilateration			200,000	800,000	200,000	200,000
6. - Rregullimi dhe renovimi i hapësirave të Punës	52,072	52,072	70,000	100,000	500,000	500,000
7. - Energji e ripërtrishme	360,000	360,000	100,000	132,550		
8. - Pajisje per Linjat e dedikuara me shtetet fqinje Voice +Data	50,000	50,000	50,000	100,000	50,000.	
9. - Furnizim me KVM switch.	35,000	35,000				
10. - AMHS			200,000	1,200,000	200,000	
11. - Furnizimi me radio për sistemin e komunikimit tokë-Tokë	5,550	5,550	5,000			
12 - Upgrade i Radarit në Golesh	1,200,000	1,200,000				

Njësia Organizative: ASHNA

Nr. Ref./Kodi: PBP-2024-2028

Ver.: 1.0

Data e Ver.: 30.11.2023

Adresa: Agjencia e Shërbimeve të Navigacionit Ajror, Vrellë, Lipjan, 10070, Republika e Kosovës

TOTAL:	3,932,550	3,932,550	2,732,550	2,732,550	1,250,000	1,050,000
Burimi i Financimit						
THD - Te hyra te dedikuara (Suficiti 2021 – 2022)	1,885,034					
Grante qeveritare	2,047,516	2,732,550	2,732,550		1,250,000	1,050,000

Sistemi i procesimit të të dhënave ATM

Projekti i sistemit ATM mundëson ngritjen e kapaciteteve teknike të ASHNA-s për kontrollimin e hapësirës ajrore të Republikës së Kosovës, përfshirë këtu hapësirën e ulët dhe të lartë ajrore. Është esenciale që ASHNA të ketë kapacitetet e duhura teknike dhe njerëzore për ta ofruar këtë shërbim. Rrjedhimisht, kontrollimi i tërë hapësirës ajrore të Republikës së Kosovës është prioritet i ASHNA-s.

Për momentin, ASHNA është duke operuar me një sistem të vjetër ATM (të instaluar në vitin 2004), dhe përpos faktit që sistemi është shumë i vjetër, edhe mundësitë e ka shumë të kufizuara. Si i tillë, mundëson kryerjen e punëve bazike por nuk ofron fleksibilitet të mjaftueshëm për realizimin e objektivave të ASHNA-së.

Për ofrimin e shërbimeve në hapësirën e lartë ajrore, (ACC-Area Control Center), procedurat që duhet të zbatohen janë të specifikuar në ICAO Aneksi 11 dhe për këtë arsye nuk janë përsëritur këtu. Megjithatë, ka disa aspekte të cilat duhet të merren në konsideratë kur planifikohet një qendër e tillë kontrolli, në lidhje me ofrimin e shërbimit të ACC-s, të cilat duhet të jenë të theksuara për shkak të kostos së tyre të zbatimit, afatit kohor të implementimit dhe efektit domethënës me ndikim në procedurat aktuale të zbatueshme dhe operacionale në ASHNA.

Përveç procedurave të përcaktuara në ICAO ANEKSIN 11 fokus i veçantë i është dhënë procedurave të koordinimit, sistemeve ekzistuese RADAR-ike, integritimit dhe organizimit të hapësirës ajrore dhe sistemit ekzistues ATM.

Koordinimi me njësitë e tjera ATC ndahet në;

- Koordinimi me ACC-të fqinje (Shkup, Tiranë, Podgoricë dhe Beograd)
- Koordinimi me njësitë e tjera ATC që ofrojnë shërbime brenda FIR-it të njëjtë dhe shërbehen nga ACC në fjalë, dhe
- Koordinimi në mes të Pozicioneve Operuese brenda njësisë ACC

Me rëndësi për ACC-n është edhe:

- Integrimi i figurës së RADAR-it dhe ndarja e saj me njësite e tjera ACC (sharing) që përdorin sistemin RADAR-ik
- Organizmi i Hapësirës Ajrore dhe ATS "Routes" (rrugëve ajrore)

Është objektiv i ASHNA-së, që të parandalojë përplasjen në mes të aeroplanëve, të përshpejtoj dhe mbajë rrjedhë të rregullt të trafikut ajror, që të ofrojë këshilla dhe informacione të dobishme për realizimin e sigurt dhe efikas të fluturimeve, që t'i njoftojë organizatat përkatëse në lidhje me avionët në nevojë për kërkim-shpëtim dhe të ndihmojë organizatat e tilla sipas nevojës.

Njësia Organizative: ASHNA

Nr. Ref. /Kodi: PBP-2024-2028

Ver.: 1.0

Data e Ver.: 30.11.2023

Adresa: Agjencia e Shërbimeve të Navigacionit Ajror, Vrellë, Lipjan, 10070, Republika e Kosovës

Objektiv tjetër i ASHNA-s, është që gjatë ofrimit të Shërbimeve të Trafikut Ajror në hapësirën e lartë ajrore të Kosovës, të sigurojë përmbushjen e të gjitha kërkesat të vëna me Rregulloren e Këshillit Evropian 2096/2005 siç është përcaktuar në ligjin e Aviacionit Civil të Kosovës. Qëllimi i këtij projekti është që në raport me kërkesat operative dhe teknike si dhe nevojave që kanë dalë si rrjedhojë e rihapjes së hapësirës ajrore të Republikës së Kosovës për mbifluturime, të argumentoj arsyeshmërinë e implementimit të një sistemi të ri të Procesimit të të dhënave (ATM).

Me sistemin ATM, do të ndërrohen të gjithë serverët, duke bërë kështu të mundshme implementimin e veglave të cilat me vështirësi po mund të implementohen në sistemin aktual të procesimit të të dhënave. Sistemi i ri i ATM do të mundësoj një koordinim të qetë përmes implementimit të FDP-së re dhe ndërlidhjes me fqinjët përmes shërbimit OLDI. Në këtë mënyrë do të rritet niveli i sigurisë së fluturimeve dhe do të rritet mundësia e menaxhimit më të sigurt të numrit shumë më të madh të fluturakeve.

Qëllim tjetër i këtij projekti është të argumentoj implementimin e një sistemi të ri të procesimit të të dhënave i cili do të bazohet në standardet më të larta ndërkombëtare të aviacionit civil. Këto standarde bazohen në dokumentet e organizatave ndërkombëtare të Aviacionit Civil - ICAO, EASA dhe Eurocontrol.

Pra, me implementimin e këtij projekti do të arrihej modernizimi i pajisjeve dhe ecja me hapat e zhvillimit teknologjik në përputhje me standardet ndërkombëtare të aviacionit civil.

Automjete për nevoja të ASHNA (për nevoja operative):

Nevoja për blerjen e 3 automjeteve është nevojë dhe kërkesë e domosdoshme për vitin që vjen. Këto automjete i dedikohen shërbimeve operative në ASHNA, në veçanti Departamentit Teknik. Shtimi i volumit të punëve, lokacionet në Golesh, Gërmi, Gjakovë, hapësirën manovruese të Aeroportit (lokacionet e pajisjeve të navigimit), vjetësimi i automjeteve ekzistuese, tereni dhe distanca e largët etj, na obligon që ti plotësojmë kushtet për këtë departament që personeli të jenë sa më funksional dhe ti kryej më me efikasitet punët për të cilat ngarkohet. Vlenë të theksohet se tash e shumë vite (Më shumë se 10 vite), ky departament nuk është furnizuar me automjetet të reja. Automjetet duhet të jenë të tipit Jeep, për arsye terrenit të papërshtashmë deri tek lokacionet (Golesh dhe Gërmi) përfshirë edhe kushtet klimatike në terrenet manovruese dhe ngarkesave të pajisjeve gjatë punëve në teren. Në Projektin e energjisë së ripërtrishme sipas planit (parashihet implementimi këtë vitë), planifikohet që të instalohen edhe 3 stacione të mbushjes elektrike, që nënkupton se automjetet e tilla duhet të jenë elektrike.

Pajisje të Teknologjisë Informative:

Gjatë vitit 2025 dhe 26 planifikohet që të rregullohet furnizimi me internet sekondar duke u siguruar menaxhimi i tij më i sigurtë dhe një nëndarje e rrjetave aktuale. Kjo gjë do të arrihet duke u furnizuar me pajisje që e mundësojnë këtë gjë. Gjithashtu është e nevojshme edhe funksionalizimi i linjes Dark Fiber me aeroportin e Gjakoves duke u furnizuar me pajisje amplifikatore dhe SFP që e mundësojnë komunikimin në distanca të largëta siç është aeroporti i Gjakoves. Gjithashtu pajisjet aktuale të rrjetit janë vjetëruar dhe disa nga to janë prishur (3 sëitcha) dhe është e nevojshme furnizimi me pajisje të menaxhueshme për këtë qëllim.

Furnizimi me inventar për nevoja operative:

Nevoja për sigurimin e një ambienti të përshtatshëm për punë, ka të bëjë me plotësimin e standardeve ndërkombëtare nga fusha e aviacionit civil, të cilat na obligojnë që Kontrollorëve të trafikut ajror dhe

Njësia Organizative: ASHNA

Nr. Ref./Kodi: PBP-2024-2028

Ver.: 1.0

Data e Ver.: 30.11.2023

Adresa: Agjencia e Shërbimeve të Navigacionit Ajror, Vrellë, Lipjan, 10070, Republika e Kosovës

Page 34 of 40

departamenteve tjera operative e administrative të iu sigurohen kushte të mira për punë, konform nivelit të përgjegjësisë së tyre profesionale.

Puna gjatë 24 orëve, kërkon kushte për të mundur që zyrtarët të jenë të koncentruar në punë dhe shërbimi të kryhet pa problem

Multilateration – MLAT (Multilateration is a common technique in Radio Navigation Systems):

ASHNA ka të instaluar Sistemin RADAR-ik primar dhe sekondar, MSSR Mode S ne Golesh dhe ka te kontraktuar nje MSSR Mode S qe do te instalohet ne lokacionin e Germise, për të mbuluar hapsirën ajrore të Republikës së Kosovës. Keto sisteme te survejimit shfrytëzojn dy radio-frekuenca për transmetim dhe pranim të sinjalit RADAR-ik, të cilat frekuenca janë të aprovuara nga organizatat ndërkombëtare të aviacionit civil ICAO (International Civil Aviation Organization) dhe Eurocontrol.

Me sistemet ekzistuese te survejimit mundesohet percjellja e fluturakeve ne hapsiren ajrore te Kosoves, prej momentit kur hyjn ne qiellin e Kosoves, deri sa te aterojn dhe anasjelltas. Duke pasur parasysh nevojat operative që do të kemi në të ardhmen, siq janë hapja e hapsirës së mbifluturimeve mbi Republikën e Kosovës dhe hapja e korridoreve të reja ajrore me fqinjët përreth, si dhe percjellja e fluturakeve nga momenti i aterimit e deri te parkimi i tyre, paraqitet nevoja e një aranzhimi të ri të hapsirës se kontrolluar të Republikës së Kosovës. Argument shtese eshte edhe projekti i zgjatjes se pistes dhe instalimi i sistemeve percjelles te vrojtimit dhe sistemeve te ramjes instrumentale te fluturakave.

Ky aranzhim nënkupton hapjen e zonave të reja të fluturimeve në nivele të caktuara. Me këtë rast, përsos shërbimeve APP dhe TËR (që edhe ato janë të ndara në disa zona) do të ofrohet edhe shërbimi ACC (Area Control Center) dhe kontrollimi i fluturakve por edhe makinave tjera qe hyjn dhe dalin ne hapsiren manovruese.

Duke shfrytëzuar të dhënat e survejimit, kontrollori i trafikut ajror vrojton dhe udhëzon fluturaket në zona të caktuara gjatë rrugëtimit në hapsirën ajrore në përgjegjësin e tij. Hapja e zonave të reja, rrugëve të reja ajrore dhe shtimi gjithnjë e më i madh i fluturakeve, duke patur këtu parasysh edhe kriteret strikte për siguri në aviacion nga ICAO dhe Eurocontrol, implikon domosdoshmërin për paisje më të sofistikuar të Sistemit RADAR-ik.

Gjithashtu, kemi patur në mendje edhe nevojën operative, që secila zonë e kontrolluar e hapësirës ajrore të Kosovës, të ketë mbulueshmëri të trefishtë. Nevoja për mbulueshmëri të trefishtë, për shkaqe të pranimit dorëzimit të aeroplanëve, paraqitet ne zonen prej tridhjetë miljave nautike përreth hapësirës ajrore të Republikës së Kosovës.

Megjithëse Sistemi RADAR-ik aktual si sistem i survejimit është shumë stabil, megjithatë koha e përdorimit të tij është duke kaluar. Duke e patur parasysh këtë fakt, e kemi parë të nevojshme që në një të ardhme të mendohet për t'u pajisur me sensor të ri të survejimit (MLAT, ADS-B ose me ndonjë lloj tjetër të Sistemit të vrojtimit) i cili sistem do ta plotësonte (njëherë), e më vonë plotësisht të zëvendësonte këtë sistem. Me kete sistem mundesohet percjellja e fluturakeve ne hapsiren manovruese por edhe ne zonat e kontrolluara ajrore, n varshmeri nga numri i senzoreve. Poashtu, mundesohet nje fleksibilitet me i madh i mbulueshmerise, meqenese numri i senzoreve mund te rritet ne varshmeri nga zonat qe jane me interes per tu kontrolluar. Sistemi i tille MLAT mundeson edhe shfrytezimin e te dhenave ADS-B, meqenese eshte e integruar ne kete sistem.

Njësia Organizative: ASHNA

Nr. Ref. /Kodi: PBP-2024-2028

Ver.: 1.0

Data e Ver.: 30.11.2023

Adresa: Agjencia e Shërbimeve të Navigacionit Ajror, Vrellë, Lipjan, 10070, Republika e Kosovës

Për të pasur një siguri të lartë të fluturimeve gjatë tërë kohës (24/7), primare është që në asnjë rast nuk duhet të ndërprehet vrojtimi me RADAR i fluturakeve. Kjo mund të arrihet me prezencën e më shumë RADAR -ëve dhe rekomandimet nga organizmat ndërkombëtar të aviacionit civil (ICAO dhe Eurocontrol) janë që së paku të ketë prezencë të sinjalit RADAR-ik nga tre (3) RADAR. Arsyeshmëria për tre RADAR është nga fakti se në rastet e dëmtimeve të njërit apo dy RADAR-ve (mirëmbajtja e rregullt), kontrollori i trafikut ajror gjithmonë do të ketë edhe një RADAR në dispozicion.

Rregullimi dhe renovimi i hapësirave të punës:

ASHNA ka shtuar kapacitetet në dhënien e shërbimeve dhe si rrjedhojë disa hapësira brenda objekteve të ASHNA-së, të koncentruara në pjesën operative nevojitet të rregullohen dhe renovohen me qëllim të instalimit dhe pozicionimit të pajisjeve të reja.

Projekti i energjisë së ripërtitshme:

Nga raportet e përmbledhura vjetore mbi konsumin dhe shpenzimet e energjisë elektrike të Agjencisë së Shërbimeve të Navigacionit Ajror, si dhe nga parashikimet për vitet në vijim, kuptojmë për ngritje të konsumit të energjisë elektrike, rrjedhimisht edhe të shpenzimeve.

Konsiderojmë se është e dobishme dhe momenti i duhur për të filluar dhe zbatuar një plan për konsum racional të energjisë në ASHNA.

Ky plan/ projekt, përveç tjerash do përkonte edhe me objektivat e Republikës së Kosovës në efikasitetin e energjisë, burimeve të ripërtitshme të energjisë dhe mbrojtjes së mjedisit.

Nga observimet dhe komunikimet e zhvilluara me ekspert të kësaj fushe, kemi kuptuar se një projekt i tillë, nënkupton instalimin e sistemeve përkatëse dhe të avancuara, që do instaloheshin në premiset e ASHNA-së dhe të cilat me kohë do mundësonin shfrytëzimin e plotë të energjisë së ripërtitshme për nevojat e ASHNA-së.

Pajisje për Linjat e dedikuara me shtetet fqinje Voice+Data:

ASHNA për komunikim me organizatat simotra duhet të perdore linja të dedikuara të komunikimit. Aktualisht neve perdorim me vendet simotra linja të dedikuara me MNAV dhe ALBONTROL përmes linjes së HUNGAROCNTROL-it. Në mënyrë që këto linja të zëvendësohen me linja të reja të komunikimit, ashtu që këto linja të mos kalojnë përmes HUNGAROCNTROL, neve parashohim të implementojmë një sistem i cili bën të mundur ndërlidhjen e sistemeve tona të komunikimit me qendrat simotra në rajon.

Përpos linjes zanore të komunikimit, me këto qendra të shkëmbehen edhe sisteme të planeve të fluturimeve, FDP dhe figuren e radarit.

Furnizim me KVM Switch-a:

Njësia Organizative: ASHNA

Nr. Ref. /Kodi: PBP-2024-2028

Ver.: 1.0

Data e Ver.: 30.11.2023

Adresa: Agjencia e Shërbimeve të Navigacionit Ajror, Vrellë, Lipjan, 10070, Republika e Kosovës

Ky projekt parasheh furnizimin me KVM-Switcha për pajisjet që janë të vendusara në pozitat operuese te kontrolloreve te trafikut ajror ne Kullë dhe Approach si dhe pajisjet që janë zyret e shërbimit meteorologjik në ASHNA.

Vendosja e kytyre Switch-ve në pozicionet e kërkuara do të mundësonte që të gjitha pajisjet hardwerike (siq janë shtëpizat e PC-ve) do të vendosen në dhomën qendrore të serverëve ku kushtet janë optimale për pajisjet e teknologjisë, ky veprim liron ambientin e punës së zyrtarëve, eliminon zhurmat e krijuara nga pajisjet dhe rritë jetëgjatësinë e pajisjeve.

AMHS:

ASHNA për dergimin dhe pranimin e mesazheve të koduara të planeve të fluturimeve dhe atyre meterologjike përdorë sistemin aktual të AFTN-it. Kjo forme e dergimit dhe pranimit të mesazheve në shumë shtete veq është e tejkaluar, sepse kanë kaluar në platforma tjera konform rregullave dhe standardeve të fundit të ICAO dhe Eurocontrol.

Standardet e ICAO dhe ato të Eurocontrol obligojnë shtetet anëtare që të kalojnë-migrojnë në sisteme më të avancuara të dergimit dhe pranimit të ketyre mesazheve (informatave aeronautike), nga AFTN në AHMS.

Në shumë shtete anëtare kjo nismë veq ka filluar qysh nga 2010, ku janë implementuar sistemet e para të AMHS dhe më pastaj edhe linqet në mes shteteve anëtare në formë të AMHS.

Shtetet që akoma nuk kanë migruar në sistemet AMHS apo akoma kanë sistemin e AFTN-it, janë obliguar të implementojnë "Gateway" (konverter Hardwerik dhe softwerik), në mënyrë që mesazhet e pranuar në formatin AMHS t'i konverton në formatin e mesazhit të AFTN-së dhe anasjelltas.

Tanimë shumë shtete të botës kanë implementuar sistemet e dërgimit të mesazheve aeronautike në formatin AMHS, sepse sistemet në formatin e mesazheve të AFTN veq janë duke u larguar nga përdorimi. Kjo ndodh për arsye të përmbushjeve të obligimeve të dala nga organizatat ndërkombëtare për avijacion (ICAO Eurocontrol), dhe formati i mesazheve të AMHS janë më të avancuara si për nga formati i mesazhit, po ashtu edhe për nga siguria e tyre.

Edhe neve si ANSP duhet të jemi në pajtim me keto norma apo standarde, që vijn nga organizatat botërore të avijacionit –ICAO dhe Eurocontrol.

Ne akoma perdorim sistemin AFTN, në form të dergimit të mesazheve aeronautike, por që te jemi konform standardeve të ICAO-s dhe Euroctrol, duhet patjeter që në ardhmen e afërt të bëjmë përgaditjet për migrimin nga sistemi i AFTN në AHMS.

Me implementimin e këtij projekti ne si ANSP, do të jemi konform rregullave dhe obligimeve që kërkojnë organizatat botërore të aviacionit, si dhe do të ngritet në nivel të caktuar kualiteti i shërbimit si dhe siguria e informatave aeronautike. Poashtu mesazhet nga shtetet anëtare do të i marrim direkt si mesazhe AMHS, e jo si mesazhe të konvertuara nga "Gateway" të ndryshëm nga AFTN në AMHS.

Migrimi sipas ICAO Doc 9880 (Part II, section 3.4) i ka dy nivele:

- "Basic ATSMHS"-Nivelin bazik dhe
- Extended ATSMHS-Niveli I Zgjeruar

Njësia Organizative: ASHNA

Nr. Ref./Kodi: PBP-2024-2028

Ver.: 1.0

Data e Ver.: 30.11.2023

Adresa: Agjencia e Shërbimeve të Navigacionit Ajror, Vrellë, Lipjan, 10070, Republika e Kosovës

Ne si ASHNA do të percaktohem për nivelin e zgjeruar të implementimit. Shpresojmë që në të ardhmen e afert të implementohet ky project dhe më këtë të plotesohen standardet e kohes, konform obligimeve dhe standardeve të avijacionit sipas ICAO dhe Eurocontrol.

Furnizim me Radio per sistemin e komunikimit Tokë-Tokë:

Ashna për komunikim tokë-tokë përdorë sistemin e komunikimit nga prodhuesi MOTOROLA, radioja bazë dhe radiot e dorës me qëllim të arritjes së mbulueshmërisë kalojnë përmes një repetitori në frekuencë të paracaktuar.

Meqenëse ballafaqohemi me disa ankesa gjatë komunikimit në hapësirën manovruese gjatë vitit 2024 parashihet të furnizohemi me disa radio të reja te dorës apo radio bazë, ashtu që sado pak ky komunikim të permirësohet.

Sistemi për komunikim tokë-tokë në mes kontrolloreve të trafikut ajror dhe njërive shërbyese që operojnë në hapësirën manovruese (mjetet e terminali, zjarrfikësit, njësitet e ASHNA-së, KFOR-i etj) përbëhet nga radiot e dorës, radiot bazë (te stacionuara) dhe repetitorëve.

Upgrade i Radarit në Golesh:

Riparimi gjeneral-përmirësimi (upgrade) e sistemit të radarit Mode S, është i nevojshëm për ASHNA-në, pasi që siguron operimin afatgjatë të këtij radari. Sistemi i survejimit radarik sekondar MSSR Mode S është instaluar në Golesh dhe është operativ nga muaji maj 2013. MSSR Mode S përdoret për të siguruar detektimin e fluturakeve në hapësirën e ulët ajrore të Republikës së Kosovës. Të dhënat e radarit sekondar MSSR Mode S të instaluar në Golesh poashtu shfrytëzohen edhe për distribuimin e të dhënave radarike nga Hungaro-Control për qëllime të kontrollit të hapsirës së lartë ajrore dhe mundëson në të ardhmen që këto të dhëna radarike të distribuohen edhe me shtetet fqinje me interes të përbashkët për të ngritur kualitetin dhe sigurinë e trafikut ajror. Nga koha e instalimit të MSSR Mode S në vitin 2013, kemi hasur në shumë probleme në vazhdimësi, probleme të cilat janë paraqitur edhe nga Rregullatori AAC gjatë proceseve të auditimit të sigurisë, me kërkesën obligative që këto probleme duhet të eliminohen për rritje të sigurisë së operimeve.

Me riparimin gjeneral-përmirësimin e sistemit radarik, nga sistemi aktual MSSR Mode S kalon në gjeneratën e fundit Mode S/I, ku radarit aktual do të rritet funksionaliteti, jetëgjatësija për një periudhë minimum dhjetë vjeçare si dhe garancion dy vjeçarë të funksionimit të plotë të sistemit radarik.

9. Rreziqet dhe ndikimi në planin e biznesit

Në përpilim e këtij plani, sigurisht që kemi marrë në konsideratë dhe rreziqet potenciale, të cilat i trajtojmë përmes Sistemit për Menaxhimin e Sigurisë dhe me procesin e Menaxhimit të Rreziqeve. Në vijim do paraqesim një përmbledhje të rreziqeve.

- **Rreziqet e jashtme** - janë rreziqet që reflektojnë rrethanat jashtë organizatës;
- **Rreziqet ligjore** - janë rreziqet që reflektojnë rrethanat ligjore të organizatës;
- **Rreziqet financiare** - janë rreziqet që lidhen me disponueshmërinë e burimeve të nevojshme;
- **Rreziqet për burimet njerëzore** - janë rreziqe operative që shoqërohen në mënyrë specifike me çështjet e personelit;
- **Rreziqet operative** - janë rreziqet e punës që do të mund të ndikojnë zhvillimin e veprimtarisë

Njësia Organizative: ASHNA

Nr. Ref. /Kodi: PBP-2024-2028

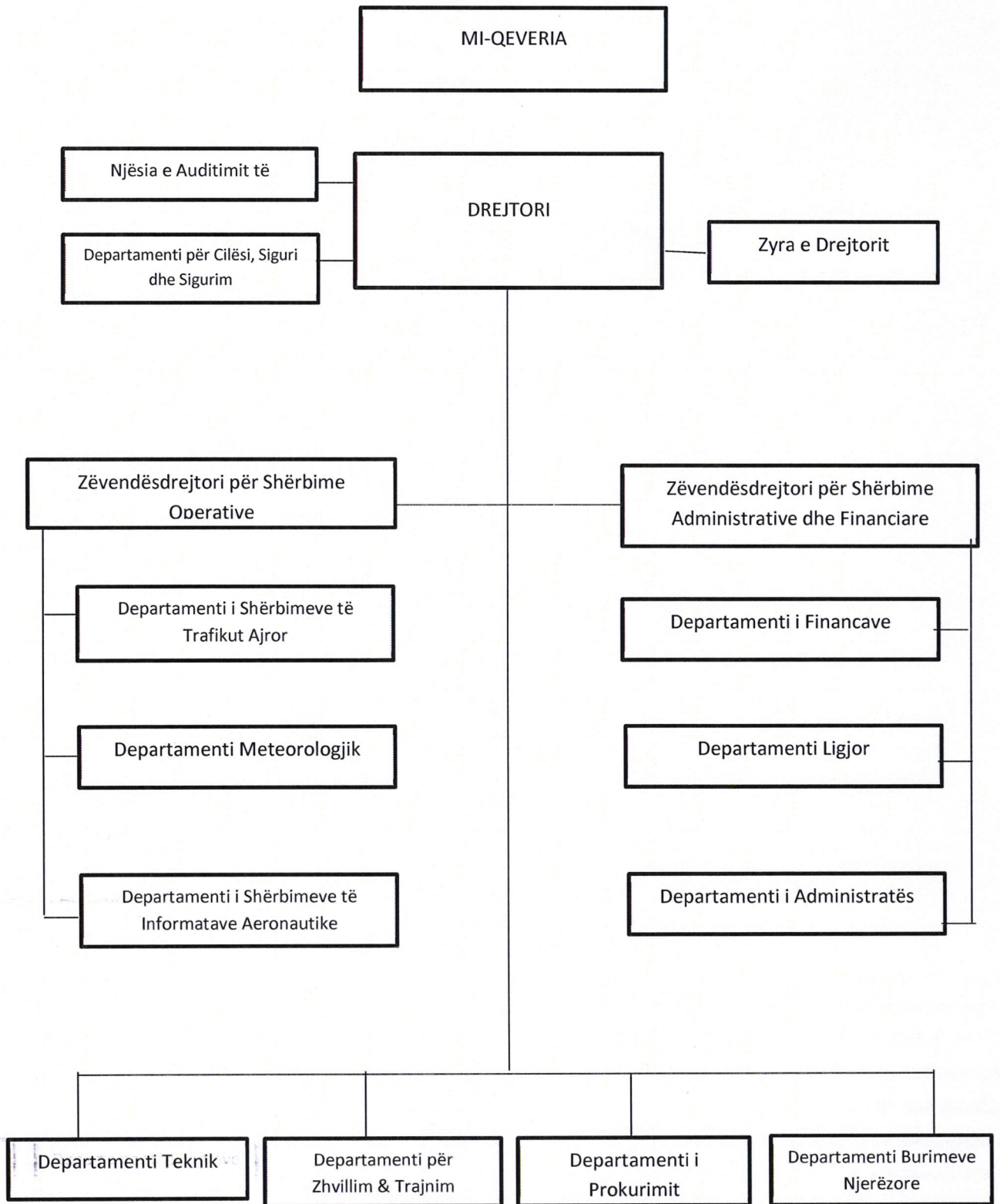
Ver.: 1.0

Data e Ver.: 30.11.2023

Adresa: Agjencia e Shërbimeve të Navigacionit Ajror, Vrellë, Lipjan, 10070, Republika e Kosovës

Page 38 of 40

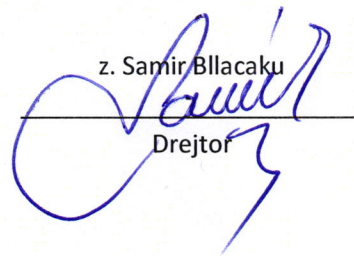
10. Skema organizative e ASHNA-së

11. Azhurnimi i Planit Afatgjatë të Biznesit

Ky plan afatgjatë i biznesit azhurnohet bazuar në ndryshimet që afektojnë planin vjetor të biznesit dhe domosdoshmërisht azhurnohet në baza vjetore.

z. Samir Bllacaku
Drejtore

Njësia Organizative: ASHNA

Nr. Ref. /Kodi: PBP-2023-2027

Ver.: 1.0

Data e Ver.: 11.11.2022

Adresa: Agjencia e Shërbimeve të Navigacionit Ajror, Vrellë, Lipjan, 10070, Republika e Kosovës